

VGR Analys 2019:21
Koncernkontoret
2019-05-30

Ungt entreprenörskap

Utvärdering av insatserna Framtidsfrön,
Ung företagsamhet och Drivhuset

Innehåll

1. Sammanfattning	4
2. Inledning	5
3. Bakgrund.....	6
2.1 Entreprenörskap för unga.....	7
2.2 Statistik.....	8
4. Framtidsfrön i Väst	9
3.1 Mål	10
3.2 Finansiering.....	12
3.3 Rutiner för uppföljning och utvärdering	13
3.4 Genomförda aktiviteter	14
3.5 Resultat.....	17
5. Ung Företagsamhet	20
4.1 Mål	21
4.2 Finansiering.....	22
4.3 Rutiner för uppföljning och utvärdering	23
4.4 Genomförda aktiviteter	25
4.5 Resultat.....	28
6. Drivhuset.....	30
5.1 Mål	30
5.2 Finansiering.....	31
5.3 Rutiner för uppföljning och utvärdering	32
5.4 Genomförda aktiviteter	34
5.5 Resultat.....	41
7. Reflektioner från samhällsanalys	42

1. Sammanfattning

Syftet med utvärderingen är att få ökad kunskap vad gäller mål och resultat för verksamheterna Framtidsfrön i Väst samt Ung Företagsamhet respektive Drivhusens kontor i Västra Götaland. Vidare är syftet att belysa de rutiner som verksamheterna idag har för uppföljning och utvärdering.

Metod för utvärderingen är i första hand en genomgång av skriftliga underlag samt intervjuer med i princip alla verksamhetsansvariga. En representant för det nationella kontoret för Ung Företagsamhet har också intervjuats. Utgångspunkt för utvärderingen har varit Västra Götalandsregionens tidigare samt nuvarande program för Entreprenörskap.

Sammanfattningsvis kan sägas att det vid de utvärderade verksamheterna pågår många olika aktiviteter och insatser som bidrar till ett ökat entreprenörskap. Utvärderingens sammanfattande reflektionerna är:

- Aktiviteter och insatser berör inte enbart entreprenörskap i form av företagande/företagsstarter utan även entreprenörskap som ett förhållningssätt.
- Verksamheterna arbetar i hela Västra Götaland. Framtidsfrön i Väst genomför en stor del av verksamheten i och runt Göteborg, men även de når utanför om än begränsat till ett par kommuner.
- Verksamheterna har olika målgrupper men en viss överlappning finns. Det finns även inom de olika kontoren en viss bredd. Tydligast är detta vad gäller Drivhusen där de fyra kontoren utöver målgruppen studenter mer eller mindre arbetar mot arbetslösa, nyanlända med flera.
- Indikatorutfallet visar inte entydigt på en ökning i form av antal deltagare, antalet företagsstarter och marknadsandelar. Det är dock förhållandevis få år utvärderingen tittar på. Vidare pågår ett visst arbete som snarare handlar om att bredda den befintliga målgruppen, till exempel att nå den del av målgruppen som inte tidigare deltagit.
- Tydliga och utvärderingsbara mål är viktiga för en verksamhet. UF har nationella mål kopplat till sina målgrupper. Utvärderingen visar att det för Framtidsfrön och Drivhus har funnits mål men att dessa sedan inte har (tydligt) redovisats.
- I de fall mållogik saknas bör detta arbetas fram. En utgångspunkt skulle kunna vara delmålen i Västra Götalandsregionens program för entreprenörskap 2017-2020.
- Verksamheterna har i varierande grad rutiner för uppföljning och utvärdering. Det är önskvärt om resultaten på en aggregerad nivå blir mer inkluderade i rapporteringen till Västra Götalandsregionen.
- Verksamheterna lyfter vissa utmaningar. Det handlar till exempel om finansiering inklusive projektfinansiering och svårigheten i vissa fall att komma ut till skolor med sitt erbjudande.

2. Inledning

Såväl Drivhus, Ung Företagsamhet som Framtidsfrön har under flera år erhållit verksamhetsbidrag från Västra Götalandsregionen. Under 2012 genomfördes utvärderingen *Attityder till entreprenörskap*¹ med fokus på insatser för att främja positiva attityder till entreprenörskap bland barn och ungdomar i Västra Götaland där dessa verksamheter ingår. De ingick även i en kartläggning som genomfördes inom ramen för handlingsplanen för jämställd regional tillväxt². I samband med avslut av programmet för ungt entreprenörskap 2013-2015 genomfördes ingen utvärdering. Den nu aktuella utvärderingen tillsammans med en utvärdering om affärsutvecklingstävlingar ersätter denna.

Den aktuella utvärderingens syfte är att få ökad kunskap vad gäller mål och resultat för verksamheterna Framtidsfrön i Väst, UF i Fyrbodalen, Göteborg, Skaraborg respektive Älvsborg samt Drivhusen i Borås, Göteborg, Skaraborg respektive vid Högskolan Väst. Vidare är syftet att belysa de rutiner som idag finns för uppföljning och utvärdering. Ansvarig för utvärderingen är Monica Emanuelsson, enheten för samhällsanalys vid koncernkontoret Västra Götalandsregionen. Utvärderingsrapporten finns tillgänglig på www.vgregion.se/rapporter/entreprenorskap samt finns i Västra Götalandsregionens analysportal (www.vgregion.se/analysportalen).

Efter samtal med ansvarig handläggare vid näringslivsavdelningen, koncernstab regional utveckling bestämdes att det handlar om en genomgång av aktuella skriftliga underlag samt intervjuer. I tabellen nedan framgår metoderna mer i detalj.

Tabell 1: Utvärderingsmetoder

Metod	Kommentar
Genomgång av material	Utöver de handlingar som finns kopplade till besluten från Västra Götalandsregionen har även andra underlag gått igenom. Det gäller bland annat underlag som erhållits av de berörda verksamheterna till exempel årsredovisningar.
Intervjuer	• Intervjuer har genomförts med verksamhetsansvariga vid: - Drivhusen i Göteborg, Sjuhärad respektive Skaraborg - Ung Företagsamhet Fyrbodalen, Göteborg, Skaraborg respektive Älvsborg - Framtidsfrön i Väst • Intervjuer har även genomförts med kvalitetsansvarig vid UF Sverige. Kontakt togs även med det nationella kontoret för Framtidsfrön respektive Drivhuset Norden men ingen intervju genomfördes.

¹ Kontigo AB genomförde utvärderingen på uppdrag av Västra Götalandsregionen.

² www.vgregion.se/jamstalldhet

3. Bakgrund

Det har under en lång tid funnits en strategisk fokusering vad gäller ungt entreprenörskap vid Västra Götalandsregionen. År 2008 skrevs ett internt strategidokument fram i samband med att Västra Götaland slutförde sin period som ett av sex av Nutek³ utsedda pilotlän på detta tema. År 2013 kom *programmet för ungt entreprenörskap*⁴ som bland annat togs fram genom rådslag med de mest centrala aktörerna. Ett annat inspel till programmet var den utvärdering⁵ som Kontigo AB genomförde 2012 på uppdrag av Västra Götalandsregionen.

I programmet ungt entreprenörskap tydliggjordes att Västra Götalandsregionen inte hade ambitionen att stödja alla typer av organisationer inom området utan att snarare strategiskt satsa på verksamheter som kunde skapa en ”infrastruktur”. Den grundläggande infrastrukturen angavs behöva beakta perspektiven:

- **Tematisk täckning** baserat på förhållningssätten ”företagsamhet” och ”företagsstartande”
- **Geografisk täckning** med insatser över hela regionen, jämn fördelad mellan delregionerna, såväl i storstad och på landsbygd
- **Alla åldrar** med relevanta insatser utformade för olika åldersgrupper

Under 2017 antog regionutvecklingsnämnden ett nytt program, ***programmet för entreprenörskap 2017-2020***. Detta program har ett bredare fokus än föregående där ungt entreprenörskap är en del. Det pågående programmet för entreprenörskap har till syfte att bidra till att utveckla ett framgångsrikt och brett entreprenörskap utifrån förändrade attityder och verkningsfulla insatser i Västra Götaland. Programmet ska bidra till målen⁶ för VG2020-området *Ett gott klimat för kreativitet, entreprenörskap och företagande*.

Insatsområde som rör ungt entreprenörskap har följande delmål:

- Åtta av tio unga (18-30 år, kvinnor och män) ska uppge att de kan tänka sig att bli företagare
- Aktörer som arbetar med Ungt Entreprenörskap (som till exempel Framtidsfrön, Ung Företagsamhet, Drivhuset, Venture Cup) ska stärkas och uppvisa ökningar i deltagarantal, marknadsandelar och antal företagsstarter
- Nya koncept för integration av nyanlända genom entreprenörskap som metod ska utvecklas, vidareutvecklas och bli etablerade och funktionella.

³ Nu: Tillväxtverket

⁴ RUN 00393-2013

⁵ Attityder till entreprenörskap, <https://www.vgregion.se/om-vgr/statistik-analys/analysportalen/2012/utvardering-av-attityder-till-entreprenorskap/>

⁶ Målen för området är: åtta av tio unga ska uppge att de kan tänka sig att bli företagare 2020, 95000 nya företag ska startas åren 2014-2020 i Västra Götaland, hälften av alla nya företagare år 2020 är kvinnor, 800 gasellföretag i Västra Götaland under perioden 2014-2020 samt en högre tillväxttakt i SMF i Västra Götaland än i riket under varje år fram till år 2020.

Som angavs i inledningen har regionutvecklingsnämnden medfinansierat de verksamheter som ingår i utvärderingen en längre tid. I kapitel 3 återfinns en genomgång av respektive verksamhet utifrån bland annat organisation, mål, genomförande och resultat.

Kopplingen till Västra Götaland 2020 (VG2020) för alla tre verksamheter är som för programmet entreprenörskap 2017-2020 främst temat *En ledande kunskapsregion* med det prioriterade området *Ett gott klimat för kreativitet, entreprenörskap och företagande* genom att unga människor inspireras och ges goda förutsättningar att lyckas med företagande och ansvarstagande.

2.1 Entreprenörskap för unga

De aktuella verksamheternas inriktning handlar till stor del om entreprenörskap kopplat till utbildningsväsendet. Det finns flera olika definitioner av entreprenörskap där det ursprungliga i första hand handlade om företagande. Därefter har definitionen utvecklats till att även inbegripa mer av ett förhållningssätt. I en kunskapsöversikt⁷ kopplat till forskning för skola lyfts just att begreppet entreprenörskap i skolsammanhang har vidgats och ersätts numera ofta av begreppet entreprenöriellt lärande som sätter fokus på kreativa läroprocesser där eleverna är aktörer. Entreprenörskap tas även upp i läroplanerna för grundskolan⁸ respektive gymnasieskolan⁹:

Grundskolan: ”Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja till att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt att utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra”. Detta följs av att ”Utbildningen ska /.../ ge eleverna förutsättningar att utveckla /.../ ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.”

Gymnasieskolan: ”Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt vilja att pröva och omsätta nya idéer i handling och att lösa problem. Alla elever ska få utveckla sin förmåga att ta initiativ och ansvar och att arbeta både självständigt och tillsammans med andra. Skolan ska bidra till att alla elever utvecklar kunskaper och förhållningssätt som främjar entreprenörskap, företagande och innovationstänkande vilka ökar elevernas möjligheter till framtida sysselsättning, genom företagande eller anställning.”

⁷ Skapa och våga, Om entreprenörskap i skolan. Genomförd av forskare vid Pedagogiska institutionen vid Umeå universitet på uppdrag av Skolverket

⁸ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (LGR 11), reviderad 2018.
www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfee44715d35a5cdfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf3975.pdf?k=3975

https://www.skolverket.se/sitevision/proxy/publikationer/svid12_5dfee44715d35a5cdfa2899/55935574/wtpub/ws/skolbok/wpubext/trycksak/Blob/pdf3975.pdf?k=3975

⁹ Läroplan för gymnasieskolan (GY 2011), www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/laroplan-gy11-for-gymnasieskolan

Andra definitioner av entreprenörskap är bland annat:

Tillväxtverket: ”Entreprenörskap är en dynamisk och social process, där individer, enskilt eller i samarbete, identifierar möjligheter och gör något med dem för att omforma idéer till praktiska och målinriktade aktiviteter i sociala, kulturella och ekonomiska sammanhang.”¹⁰

2.2 Statistik

För att följa hur personer i åldern 18-70 år i Sverige ser på entreprenörskap tar Tillväxtverket fram *Entreprenörskapsbarometern*¹¹. Det är en attitydundersökning om individers inställning till att starta och driva företag. I tabellen nedan visas hur stor andel av befolkningen fördelat på åldersgrupper som kan tänka sig att bli företagare.

Tabell 2: Andelen av befolkningen fördelat på åldersgrupper som kan tänka sig att bli företagare

	2004	2012	2016
18-30 år	75%	68%	66%
31-55 år	57%	52%	49%
56-70 år	24%	24%	23%
Totalt	57%	49%	47%

Källa: Tillväxtverket statistik från Entreprenörskapsbarometern.

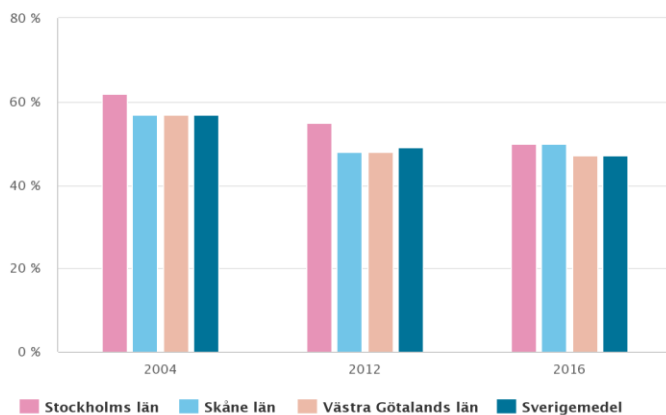
I entreprenörskapsbarometern lyfts även om de tillfrågade har kunskap om vad som krävs för att starta och driva ett företag. I åldersgruppen 18-30 år är det 45 procent som anger att de känner detta. Det är en lägre andel än för övriga åldersgrupper där 58 procent av de mellan 31-55 år och 55 procent av de mellan 56-70 år anser sig ha den kunskapen.

I figuren nedan anges andelen som kan tänka sig att bli företagare fördelat på Stockholms län, Skåne län, Västra Götaland och Sverige. Som kan utläsas är det en högre andel i Stockholms län jämfört med Skåne respektive Västra Götaland. I 2016 års entreprenörskapsbarometer är det även en högre andel i Skåne jämfört med Västra Götaland. Västra Götalands uppgifter stämmer dock väl överens med sverigesnittet.

¹⁰ Sid 12 i Skapa och våga, Om entreprenörskap i skolan, Skolverket

¹¹ <https://tilvaxtverket.se/statistik/foretagande/attityder.html>

Figur 1: Andelen av befolkningen i åldern 18-70 år som kan tänka sig att bli företagare



Källa: Tillväxtverket statistik från Entreprenörskapsbarometern,

4. Framtidsfrön i Väst

Framtidsfrön är en ideell, icke vinstdrivande, organisation med ett nationellt kontor i Motala och övriga kontor i Göteborg, Karlstad och Stockholm. Verksamheten i Väst startade 2008 som en pilotsatsning i Göteborgsregionen. Därefter har verksamheten vidgats till att avse Västra Götaland och Halland. År 2015 gick man även från en egen fristående förening till att bli en del av moderföreningen. Det innebär att det finns en central styrelse med representanter från Väst. Sammanlagt tio personer arbetar helt eller delvis vid de fyra kontoren. Av dessa är det två som arbetar vid Framtidsfrön i Väst. Verksamhetsledarna vid de olika föreningarna träffas en gång i månaden.

På Framtidsfröns hemsida anges att de arbetar med att utveckla de entreprenöriella och hållbara lärandet i hela grundskolan. De erbjuder inspiration, läromedel, elevaktiviteter och utbildningar. Deras vision är:

”Vi ger unga drivkraft och motivation för framtiden”

Målgrupp för Framtidsfrön i Väst är i första hand grundskolor i Västra Götaland och Halland. Insatserna riktar sig ofta till skolledare, pedagoger och annan skolpersonal för att nå den slutliga målgruppen eleverna. Vidare arbetar de även mot förskolor. I de senaste årens rapporter lyfts att föreningen alltmer har börjat fokusera på direkta elevaktiviteter som till exempel arbetsmarknadslektioner och lektioner kring drivkraft.

Framtidsfröns erbjudande består av olika typer av aktiviteter med fokus på entreprenörskap och entreprenöriellt förhållningssätt:

- **Utbildningar och workshops** för skolpersonal. Fokus är det entreprenöriella och enligt hemsidan vänder de sig till all skolpersonal. Utbildningarna består både av teori och praktik. Utbildningarna vänder sig både till hela skolor men även till enskilda pedagoger. Exempel är hel-

eller halvdagsutbildning i entreprenörskap och entreprenöriellt förhållningssätt. De har även en webbutbildning om entreprenörskap som i första hand vänder sig till de som undervisar i grundskolan men som enligt Framtidsfrön även går att använda inom förskola och gymnasiet.

- **Läromedlen och inspirationsmaterial** för grundskolan. Syftet med materialet är enligt hemsidan ”att bejaka och utveckla elevernas inneboende företagsamhet, nyfikenhet, initiativförmåga och självförtroende”. På hemsidan går det även att hitta skarpa uppdrag från företag och organisationer med konkreta problem som kan användas i undervisningen¹². Kopplat till uppdragen finns övningar som kan användas av lärare för att träna elevers olika förmågor och som främjar entreprenörskap. De har även en idébank med övningar som pedagoger kan använda sig av i undervisningen i syfte att bland annat öka elevernas kreativitet.
- **Olika skolaktiviteter** där representanter från Framtidsfrön är ute i skolor och genomför lektioner eller andra aktiviteter som handlar om att uppmuntra elevers motivation och drivkraft.

I intervjun med Framtidsfrön lyfts att deras utbildningar och läromedel ger pedagoger inspiration och stöd i att erbjuda eleverna olika sätt att visa upp sitt arbete. Det kan till exempel handla om podd, teater och film. På detta sätt vill man skapa att eleverna blir mer kreativa. I intervjun lyfts även att de anser att vissa av de metoder som används fungerar bra för till exempel elever som inte har svenska som huvudsakligt språk. Det handlar till exempel om att arbeta med bilder och hur man kan skapa inkludering i klassen.

3.1 Mål

Det övergripande målet för Framtidsfrön i Väst är enligt rapporten till Västra Götalandsregionen för 2019:

”Vi vill fortsätta att vara en del av det stöd som Västra Götalands Regionen erbjuder sina kommuner. Genom våra framgångsrika och väl beprövade metoder kring arbetet med entreprenörskap i skolan så kan vi på ett professionellt för att möta skolornas behov av kompetensutveckling. Genom oss får pedagogerna kunskap kring hur de kan arbeta för att erbjuda sina elever ett entreprenöriellt arbetssätt där fler elever känner motivation och drivkraft”¹³.

I rapporteringen från Framtidsfrön i Väst finns även ett antal andra mål angivna. Bland annat hade de fram till 2018 ett mål kopplat till antal medlemsskolor och förskolor.

¹² Make a difference, <https://framtidfron.se/laromedel-uppgifter/make-a-difference>.

¹³ Framtidsfrön i Västs rapport 2017-2019 till regionutvecklingssekretariatet. RUN 2018-00259.

Tabell 3: Mål vad gäller antal medlemsskolor och förskolor

År	Förväntat mål
2016	950*
2017	850
2018	800

*För 2016 avses medlemskolor i Västra Götaland, Halland och Skåne. För 2017 och 2018 avses enbart Västra Götaland och Halland.

Verksamhetsledaren i Väst lyfter i intervjun att det är genom medlemskap som kommunerna kan visa att de tar ställning i sitt arbete med entreprenörskap. Det lyftes dock även att Framtidsfrön sedan 2017 har öppnat upp sin hemsida med läromedel, övningar och skarpa uppdrag. Det innebär att alla pedagoger i Sverige kan registrera sig på hemsidan utan att kommunen behöver vara medlem. Detta har enligt Framtidsfrön inneburit att de har fått en mer nationell spridning.

I regionutvecklingsnämndens villkor till Framtidsfrön i Västs verksamhetsbidrag finns ett antal mål angivna som framgår i tabellen nedan. Därutöver finns även andra mål i rapporteringen från Framtidsfrön som inte tas upp här.

Tabell 4: Kvalitetsmål

År	Mål
2016	• Medlemmar som kan rekommendera andra att bli medlemmar (mål 4,0 på 5-gradig skala, dec 2013: 3,6))
	• Medlemmar som rekommendera andra att gå en utbildning (mål 4,0 på 5-gradig skala, dec 2013: 3,5))
	• Medlemmar som rekommendera andra att använda inspirationsmaterial (4,2 på en 5-gradig skala, dec 2013: 3,8).
2017	• Öka delaktigheten kring medlemskapet i kommuner och grundskolor
	• Öka användandet av Framtidsfrön inspirationsmaterial genom att digitalisera dessa
	• Nöjda medlemmar genom support och inspiration för deras entreprenöriella arbete.
2018	• Genomföra minst 15 informationsträffar där Framtidsfrön hjälper skolpersonal att komma igång och utveckla sitt arbete med entreprenörskap i skolan och guidar personalen hur de kan använda sitt medlemskap på bästa sätt
	• Nöjda medlemmar genom kontinuerlig support och inspiration för deras entreprenöriella arbete
	• Öka användandet av Framtidsfrön inspirationsmaterial genom att digitalisera dessa
2019	• Genom informationsträffar hjälpa skolpersonal att komma igång och utveckla sitt arbete med entreprenörskap i skolan och guida personalen hur de kan använda sitt medlemskap på bästa sätt.
	• Nöjda medlemmar genom kontinuerlig support och inspiration för deras entreprenöriella arbete

	• Öka användandet av Framtidsfröns inspirationsmaterial genom att digitalisera dessa
	• Fördjupa arbetssättet med "Forma din framtid" och "FöretagsOrienteringen". Processen inleds med en informationsträff för pedagogerna. Därefter genomför Framtidsfrön alla elevlektioner och slutligen får eleverna arbeta med deras läromedel "Företagsorienteringen" som en förberedelse i samband med prao.

Källa: Regionutvecklingsnämndens villkorsbilagor för 2016-2019.

I 2012 års utvärdering¹⁴ lyftes betydelsen av mål då verksamheten var förhållandevis ny. De mål som där lyftes fram som viktiga handlade bland annat om att kunna mäta hur verksamheten når ut samt nätverksbyggande för skolorna i medlemskommunerna.

I intervjun med Framtidsfrön lyftes begreppen kvalitet kontra kvantitet. Det framgick att båda är viktiga för verksamheten. Kvalitén är viktigt för hela verksamheten för att skapa en långsiktighet och för att få förankring i skolans undervisning. Kvantiteten är också viktig. Det handlar bland annat om att nå ut till fler skolor i kommuner samt genom att delta på olika event som till exempel Gymnasiedagarna och Läromedelsmässan.

3.2 Finansiering

På hemsidan för Framtidsfrön framgår att ett medlemskap för kommuner, organisationer eller företag kostar 8 000 kronor per år. En enskild skola kan också bli medlem och då kostar det 1 000 kr per år. I medlemskapet ingår en webbutbildning för all skolpersonal i medlemskommunen eller medlemsskolan. Vad gäller Göteborg, Malmö och Stockholm kostar medlemskapet 8 000 kronor plus 200 kronor per grundskolan som ska ha tillgång till webbutbildningen.

Nedan återfinns en sammanställning av den finansieringsbudget som lyfts i rapporteringen till Västra Götalandsregionen.

Tabell 5: Finansieringsbudget (tkr) 2015-2019

Finansiär	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Offentlig finansiering</i>					
Västra Götalandsregionen	700	600	500	500	500
Skolverket	300	300	300	350	300
Kommunala bolag		75	75	75	
GR och BRG	195				
Medlemskap och utbildning	336	123	235	220	392
Projekt*	45	28		100	
<i>Privat finansiering</i>					
Företag, stiftelser m.m.	215	35		85	
Totalt	1 791	1 160	1 110	1 330	1 192

För 2014-2017 avses faktisk finansiering enligt rapportering till Västra Götalandsregionen. För 2018-2019 avses förväntad finansieringsbudget med undantag av VGRs del.

¹⁴ Utvärdering av attityder till entreprenörskap 120927, Västra Götalandsregionen.

Som framgår i tabellen ovan erhåller Framtidsfrön utöver verksamhetsbidraget även projektmedel. Det gäller till exempel projektet *Unga visioner i Göteborgsregionen* som handlade om att testa nya metoder för långsiktig samverkan mellan skola och arbetsliv. Projektet finansierades av näringslivsgruppen, Göteborg & Co under perioden 2014-01-01—2015-06-30. Framtidsfrön startade ett liknande projekt för landsbygdskommuner som hette *Unga yrkesvisioner på landsbygden*. Detta projekt medfinansierades av Västra Götalandsregionens regionutvecklingsnämnd men avslutades i förtid. Mer om projekten finns under avsnitt 3.4 *Genomförda aktiviteter*.

Skolverket har upphandlat Framtidsfrön som utbildare inom entreprenörskap i grundskolan. Av Skolverkets medel avsätts årligen en summa till Framtidsfrön i Väst för att driva utbildningsinsatser på skolor i området.

Vid intervjun med Framtidsfrön ställdes frågor om Västra Götalandsregionens roll kopplat till genomförandet. Hen lyfter att Västra Götalandsregionens är viktiga bland annat utifrån att finansieringen innebär att Framtidsfrön kan bedriva sin verksamhet. Hen hade gärna sett ett närmare samarbete och att Västra Götalandsregionen kunde återkoppla och lyfta till exempel kommuner där det finns ett stort behov av att nå ut till.

3.3 Rutiner för uppföljning och utvärdering

Viss uppföljning och utvärdering sker av den löpande verksamheten. Vidare sammanställs statistik som bland annat visar på hur aktiviteten på hemsidan ser ut.

Utvärderingar av genomförda aktiviteter görs såväl för insatser där skolpersonal som elever deltagit:

- Till *skolpersonal* innehåller utvärderingen bland annat frågor om region, kommun, roll, sannolikheten i att de kommer jobba vidare med frågorna och om intresserat har ökat/minskat efter genomförd utbildning. De får även svara på vad de tar med sig från aktiviteten. Om det är en längre utbildning görs detta samlat och inte vid varje specifikt tillfälle.
- Till *eleverna* ställs frågor bland annat kring hur dagens pass har varit, nyttigheten med aktiviteten och vad eleven tar med sig. De får även en fråga om de kan tänka sig att starta ett eget företag.

Statistik sammanställs sedan 2016 bland annat vad gäller nedladdningar av material, antal besökare till hemsidan samt var besökaren kommer från (registrerade användare). Vidare sammanställs även vilka övningar/läromedel som laddas ner. En del av den verksamhet som Framtidsfrön driver innebär att skolor/skolpersonal själva är aktiva med att ladda ner material o.s.v. Det är därför en utmaning att veta hur aktiva kommuner/skolor är, utöver de som Framtidsfrön har direktkontakt med, då det inte är säkert att en skola börjar använda materialet även om kommunen är medlem.

Effektmätningar vad gäller genomförandet har inte genomförts. Enligt verksamhetsansvarig är detta något man arbetar med att ta fram. Exakt vad framgår dock inte.

Övrigt vad gäller uppföljning och utvärdering handlar bland annat om att nå ut till kommunerna med en sammanställning vad som skett under året. Enligt uppgift sammanställs då alla aktiviteter som genomförts, vilka skolor som varit delaktiga på olika event och skolors aktivitet på hemsidan. Kommunens förvaltning får sammanställningen och erbjuds då även ett avstämningsmöte för att se över behovet för nästkommande år. En utmaning som Framtidsfrön lyfter är att få till möten/telefonmöten. En annan utmaning är att det ofta sker byte av personal vilket gör att de nya inte alltid vet vilka Framtidsfrön är eller att de har andra planer för sin verksamhet. Framtidsfrön lyfter även att de gör (resultat)mätningar kring Framtidsfröns större utbildningsinsatser. Detta genomförs genom kollegiala stunder där deltagarna får dela med sig av sina iakttagelser och insikter.

Fram till 2015 genomfördes även medlemsundersökningar (se kvalitetsmål för 2015). Då undersökningarna fick en låg svarsfrekvens valde Framtidsfrön att inte genomföra några fler liknande medlemsundersökningar.

3.4 Genomförda aktiviteter

Som lyftes inledningsvis finns en basverksamhet som Framtidsfrön i Väst arbetar med. Nedan kommer en kortare genomgång över aktiviteter som har genomförts alternativt planeras att genomföras under perioden 2015-2019.

Kompetensutvecklingsinsatser med personal för grundskolor handlar både om handledning för lärare i arbetslag och om inspirationsinsatser. Framtidsfrön genomför även så kallade *processutbildningar* inom grundskola och förskola. Här får skolor en mer djupgående utbildning och stöd under ett läsår där de under tre utspridda halvdagar får prova praktiska moment som de sedan ska genomföra i sin egna verksamhet. Målet med processutbildningarna är att skapa en långsiktig plan med återkommande aktiviteter kring entreprenörskap i skolan som hela skolans ansvar. Framtidsfrön kan även vara ett stöd till en skola i samband med att dessa söker stöd från Skolverket för att kunna genomföra utbildningen. Till exempel har skolor i Bollebygd, Dals Ed, Floda och Göteborg haft Framtidsfrön hjälp i att söka nationella medel. Om skolan erhåller medel går sedan representanter från Framtidsfrön in som utbildare

Den aktivitet som lyfts i rapporteringen kopplat till *kompetensutveckling och personal vid förskolor* är en processutbildning som genomfördes under 2017 vid två förskolor i Hovås, Göteborg.

Som tidigare lyfts har Framtidsfrön tagit fram en webbutbildning, *Entreprenörskap i skolan*, som är gratis för medlemmar att använda.

Andra satsningar som Framtidsfrön har gjort kopplat till samverkan skola och arbetsliv är de två projekten som tidigare lyfts under avsnittet 3.2 Finansiering. *Unga visioner i Göteborgsregionen* pågick under perioden 2014-juni 2015. Syftet med projektet var att testa nya metoder för långsiktig samverkan mellan skola och arbetsliv. Det handlade även

om att hjälpa elever att identifiera och utveckla sina egna drivkrafter och framtidsvisioner. I detta projekt deltog tre skolor varav två från Göteborg och en från Härryda. Projektet *Unga yrkesvisioner på landsbygd* ingick i ett samarbete med kommunerna Färgelanda, Vänersborg, Herrljunga och Tibro. Enligt Framtidsfrön gav aktiviteter som genomfördes goda resultat bland de pedagoger, elever och företag som deltog. Projektet fick dock avslutas i förtid i augusti 2015. Enligt uppgift var orsaken att flera av de medverkande kommunerna hade stor personalomsättning och inte maktade att driva projektet vidare. Att Framtidsfrön vill utveckla sitt samarbete med landsbygdskommuner lyfts även i de senaste rapporterna. Bland annat genomförde de under 2017 en processutbildning med en skola i Bollebygd. De har även haft en inspirationsträff med Dals Ed. Under 2018 och 2019 lyfts även där att de ska arbeta för att skapa ett samarbete mellan skola och näringsliv i ett par landsbygdskommuner i Västra Götaland. Specifikt för 2018 lyfts Dals-Ed och Bollebygd. Enligt uppgift kommer Framtidsfrön i Väst att under 2019 skifta fokus från begreppet glesbygd till fler aktiva kommuner. Tanken är att de ska arbeta fram en plan och se över hur de kan samverka med andra aktörer för att lättare nå ut till fler kommuner i Västra Götaland.

Make a Difference är en aktivitet som lyfts på flera ställen i rapporterna. Det handlar om verklighetsbaserade uppdrag. Framtidsfrön använder begreppet skarpa uppdrag i många olika sammanhang såväl i workshopar som vid utbildningsträffar. När det gäller *Make a Difference* kan upplägget variera något men genomförs i form av en uppstartsträff och en mässa i avslut. Pedagogerna får ta del av skarpa uppdrag att använda samt erhåller handledning via telefon eller möten. Vid den avslutande mässan får eleverna chans att presentera sina uppdrag. På mässan 2016 deltog bland annat skolor från Borås, Partille och Vegby (Ulricehamn). För att få in skarpa uppdrag arbetar Framtidsfrön med att kontakta företag i syfte att få till ett samarbetsavtal. I december 2018 hade de enligt verksamhetsledaren cirka 17 skarpa uppdrag. De uppdragsgivare som nämns i rapporterna är Liseberg, Älvstranden, Göteborgs Räddningsmission och Göteborg & Co. Framtidsfrön nationellt har tagit fram ett mål om fem nya uppdrag per år. Inom ramen för *Make a Difference* kommer begreppet hållbarhet in naturligt i genomförandet enligt verksamhetsledaren. Till exempel har de haft en diskussion med Coompanion om att eventuellt försöka skapa skarpa uppdrag kopplat till Agenda 2030.

Vad gäller *läromedel och annat material* har Framtidsfrön som mål att digitalisera dessa. Ett arbete kopplat till digitalisering har skett vad gäller det inspirationsmaterial som finns på hemsidan. Det är kontoret i Stockholm som har ett stort ansvar kopplat till digitalisering. Där arbetar man även med att möjliggöra digitala studiebesök i företag.

Utöver de aktiviteter som sker inom ramen för processutbildningarna genomför även Framtidsfrön andra *insatser för elever*, till exempel elevinspirationer på Vetenskapsfestivalen. Något som lyfts specifikt kopplat till elever är *Radiodagarna*. Dessa är tänkta att ge eleverna en möjlighet att visa upp sitt skolarbete genom att sända live-radio. Framtidsfrön i Väst har genomfört detta cirka ett par gånger per år de senaste åren. Under 2018 lyfts att man skulle vilja undersöka möjligheten att göra något liknande kring tv-program. Andra exempel insatser kopplat till elever som nämns i rapporteringen är *Forma din framtid* som är lektioner i arbetsmarknadskunskap. Vid lektionerna tas bland

annat upp framtid, yrke, värderingar och hur man hittar sina drivkrafter. Denna insats vänder sig till elever på högstadiet. I kommunernas medlemskap ingår fyra elevlektioner. Framtidsfrön i Väst lyfter att det inte är alla som hör av sig men att det även finns exempel som Mölndals kommun som ville ge elevlektioner kring arbetsmarknadskunskap till alla elever i årskurs 7 samt pedagogträffar i samband med dessa.

Under 2019 nämns även att Framtidsfrön vill erbjuda skolor ett paket med en informationsträff för pedagogerna, elevlektionerna som skolan bokar inklusive fördjupningar där eleverna arbeta vidare med läromedlet *FöretagsOrienteringen*, som är en förberedelse för elevernas Prao.

För 2019 lyfts bland annat att Framtidsfrön i Väst även vill erbjuda *Lektioner i entreprenörskap* samt *Jag & Yrken* till ett par skolor i Västra Götaland per läsår. Dessa insatser handlar om att eleverna får reflektera kring sina intressen och förmågor samt att lösa skarpa uppdrag.

Framtidsfrön har även tidigare genomfört ett pilotprojekt där skolorna fick trycka böcker i samverkan med Vulkan media. I projektet ingick bland annat Töllsjöskolan i Bollebygd. För att finansiera sina böcker fick eleverna komma på idéer på hur de skulle kunna "arbeta" fram pengar.

En aktivitet som man tidigare har genomfört med fokus på medlemmarna är studieresor. År 2015 genomförde en studieresa till Östergötland. Den hade fokus på temat *I samverkans tecken*. Studieresan för 2016 fick ställas in på grund av lågt deltagande då tiden krockade med andra aktiviteter som skolorna hade. Baserat på en utvärdering som gjordes därefter beslutade Framtidsfrön istället att erbjuda studieresor som insats i en kommun.

Som nämnts tidigare är en viktig del för Framtidsfrön, utöver utbildningar och mer konkreta aktiviteter, att nå ut till potentiella medlemmar samt att få skolor i medlemskommuner att bli (mer) aktiva. Detta arbete sker på olika sätt. De deltar till exempel på olika mässor och event som *Läromedelsmässan* i Göteborg, *Almedalen*, *EuroSkills*, *AFK Varberg*¹⁵ och *SSA-konferensen*¹⁶. De har även själva genomfört *FramtidsFröMässor* 2017 och 2019 på Yesbox i Göteborg. På den egna mässan har bland annat elever (F-5) fått visa upp sina resultat på skarpa uppdrag. Mässan har genomförts tillsammans med Göteborgs Uppfinnarförening.

För att tydliggöra vad medlemskapet kan erbjuda skolor och kommuner togs en folder fram under 2017. Den skickades ut skolorna i medlemskommunerna. För att öka kännedomen har Framtidsfröna även producerat marknadsföringsmaterial, bland annat i form av en film där en pedagog berättar hur hon arbetar med Framtidsfrön och vilket mervärde det har bidragit till. De har även ett nationellt nyhetsbrev som produceras en gång i månaden.

¹⁵ AFK står för "Away from keyboard" och är en konferens som anordnas av den ideella organisationen Skolsmedjan.

¹⁶ Samverkan Skola Arbetsliv

Utmaning

Såväl i rapporter som i intervju lyfts att det kan vara svårt att få skolor att delta i aktiviteter. I rapporten för 2014 lyfts till exempel att ”det blir ett brus som är svårt att komma igenom” då många olika aktörer vill komma in i skolan. Framtidsfrön lyfter att det inte verkar spela någon roll att det är gratis för det handlar snarare om att det inte finns tillräckligt med tid. Det är bland annat därför som Framtidsfrön digitaliserar sina läromedel så att de når ut utan att behöva ”knacka på dörren”.

Även om Framtidsfrön arbetar med att komma ut till andra delar av Västra Götaland är det en förhållandevis tydlig fokusering på skolor i Göteborgsregionen. Framtidsfrön lyfter att utmaningen bland annat är att få tag i rätt personer och boka informationsträff med dem samt som tidigare lyfts att det ofta sker byte av personal. Dessa utmaningar gäller dock hela Västra Götaland. För att Framtidsfrön ska kunna komma ut i regionen lyfts digitaliseringen som viktig.

Som tagits upp tidigare vet inte alltid skolorna om att kommunen är medlem. Framtidsfrön bedömning är att de därför få lägga mycket tid på att få ut den informationen på olika sätt. Till exempel har man under vintern haft mycket kontakt med olika kommuner, bland annat ett par verksamhetschefer i Borås. Framtidsfröns kontaktslag till skolorna är ofta via kommunens skolchef eller verksamhetschefer och inte skolorna direkt. Eftersom kommunikationsvägarna bedöms som avgörande lyfts i rapporteringen att Framtidsfrön i första hand prioriterar de som är mest effektiva både regionalt och nationellt.

Framtidsfrö lyfter att de ibland upplever att det finns en uppfattning att entreprenörskap i skolan är en enstaka aktivitet och inte ett förhållningssätt. I rapporten från 2014 lyfts till exempel att de tycker att Skolverket och Skolinspektionen inte alltid följer upp entreprenörskapdelen som finns i läroplanen. Vilket i sin tur kan bidra till att ”skolan inte känner något starkt behov av att utveckla detta arbets- och förhållningssätt”.¹⁷

Framtidsfrön lyfter slutligen att deras roll är att inspirera och utbilda, inte att berätta för pedagoger och skolor hur de ska göra sitt jobb. Det lyfts som en utmaning att nå pedagoger och skolor med detta.

3.5 Resultat

I tabellen nedan anges de indikatorer som återfinns i villkoren till verksamheten för perioden 2015-2019.

Tabell 6: Indikatorutfall

Indikatorer	År	Förväntat utfall			Utfall		
		Kv	Män	Tot	Kv	Män	Tot
Antal individer i kompetensutvecklingsinsats	2015	700	500	1200	750	675	1 425
	2016	700	500	1200	500	418	918
	2017	750	530	1 280	950	640	1 590

¹⁷ Rapporten från 2014-2016.

	2018	800	600	1 400	1 643	1 450	3 093
	2019	1 300	1 000	2 300			
Antal privata eller offentliga företag och organisationer som samverkar*	2015			50			40
	2016			50			38
	2017			45			47
	2018			50			49
	2019			50			
Deltagande elever i event	2015	400	400	800	600	600	1 200
	2016	400	400	800	350	356	706
	2017	400	400	800	501	500	1 001
	2018	500	500	1 000	561	500	1061
	2019	800	800	1 600			

Källa: Villkorsbrev respektive slutrapporter gällande Framtidsfrön

När det gäller indikatorn individer i kompetensutvecklingsinsats används denna både för workshopar och konferenser samt vid mer långsiktiga insatser som utbildningar. Att notera är utfallet för 2018 i princip dubbelt det för 2015 och 2017. Orsaken till detta framgår inte.

I indikatorn för samverkansaktörer ingår bland annat Västra Götalandsregionen, Skolverket, Vulkan Media och andra företag och organisationer som Framtidsfrön i Väst samarbetar med på olika sätt.

Som tidigare angavs fanns fram till 2018 mål kopplat till antal medlemsskolor och förskolor. Uppgift om antal medlemsskolor för 2017 och 2018 har erhållits i samband med denna utvärdering då de saknades i underlagen.

Tabell 7: Antal medlemsskolor och förskolor*

År	Förväntat mål	Utfall mål
2016	950	952
2017	850	862
2018	800	558*

*I 2016 års uppgifter avses medlemskolor i Västra Götaland, Halland och Skåne. För resterande år avses enbart Västra Götaland och Halland med undantag av utfallet för 2018 som enbart avser Västra Götaland.

I en sammanställning som erhållits av Framtidsfrön i Väst i samband med utvärderingen är det sju kommuner och tre stadsdelar i Göteborg som är medlemmar per maj 2019. Kommunerna är Alingsås, Lerum, Härryda, Mölndal, Borås, Vara och Stenungsund. Stadsdelarna i Göteborg är Askim-Frölunda-Högsbo, Västra Hisingen och Lundby. Genomgången visar att det i medlemskommunerna respektive stadsdelarna finns sammanlagt 177 skolor och 351 förskolor. Kopplat till antal medlemsskolor och -förskolor finns en tidig uppgift om att det vid årsskiftet 2014/2015 var 718 förskolor och skolor inom Västra Götaland som var anslutna som medlemmar. Vilket då är högre än uppgiften för 2018. Den geografiska fördelningen var då tolv kommuner och fyra stadsdelar inom Göteborgs stad. Kopplat till målet är det viktigt att ha i åtanke att antalet skolor och förskolor inte innebär att de har tagit del av Framtidsfröns erbjudande utan endast att kommunen respektive stadsdelen är medlemmar.

I intervjun med Framtidsfrön lyfts att de just nu arbetar med Alingsås, Vara, Mölndal, Borås, Lerum och skolor i Göteborg. De har haft kontakt med grundskoleförvaltningen i Göteborg vad de kan vara behjälpliga med inom Göteborgs stad som bland annat att ha fortbildningar i lokalerna på Yesbox.

I tabellen nedan återfinns de mål, utöver antal medlemsskolor och förskolor, som även lyftes tidigare. Baserat på den rapportering som skickats har utfall lagts in som en kommentar.

Tabell 8: Mål i villkorsbilagorna för åren 2016-2019

År	Mål i villkor	Kommentar
2016	Medlemmar som kan rekommendera andra att bli medlemmar (mål 4,0 på 5-gradig skala, dec 2013: 3,6))	Man slutade att använda dessa mål från och med 2016, på grund av trubbiga mål och en låg svarsfrekvens. I rapporteringen från 2014 anges att man erhöll en svarsfrekvens på 9 procent när undersökningen gjordes 2013. Även 2014 års undersökning, trots påminnelser, hade en mycket låg svarsfrekvens. Någon ny mätning genomfördes därför inte 2016. Framtidsfrön lyfter att de började se över hur de kan göra utvärderingar på ett enklare och smartare sätt.
	Medlemmar som rekommendera andra att gå en utbildning (mål 4,0 på 5-gradig skala, dec 2013: 3,5))	
	Medlemmar som rekommendera andra att använda inspirationsmaterial (4,2 på en 5-gradig skala, dec 2013: 3,8).	
2017	Öka delaktigheten kring medlemskapet i kommuner och grundskolor	I januari 2017 skickades ett brev ut till alla medlemsskolor i Västra Götaland. I brevet låg information om ett kostnadsfritt inspirationsbesök, ett par "giveaways" samt en folder med information om vilka Framtidsfrön är och deras uppdrag. I samband med detta hörde ett par skolor av sig och ville boka upp inspirationsträffar. Det framgår inte i rapporteringen om delaktigheten därefter ökade.
	Öka användandet av Framtidsfrön inspirationsmaterial genom att digitalisera dessa	Redan 2015 togs digitalisering av inspirationsmaterial upp för att göra dessa mer lättillgängligt. I 2016 års rapport anges att alla inspirationsmaterial var digitaliserade och tillgängliga för medlemmar. De har även en webbutbildning som är gratis för medlemmarna. Genom digitaliseringen bedöms användandet kunna öka även om det inte tydligt framgår om så har gjorts.

		Framtidsfrön använder Google Analytics sedan 2017.
	Nöjda medlemmar genom support och inspiration för deras entreprenöriella arbete.	De som deltar i en aktivitet får svara på en utvärdering. Resultatet av dessa framgår inte i rapporterna.
2018	Genomföra minst 15 informationsträffar där Framtidsfrön hjälper skolpersonal att komma igång och utveckla sitt arbete med entreprenörskap i skolan och guidar personalen hur de kan använda sitt medlemskap på bästa sätt	De har genomfört 15 informationsträffar i syfte att inspirera pedagoger i hur de kan ta sitt nästa steg i arbetet med entreprenörskap i skolan. De har också berättat hur de kan använda sig av sitt medlemskap. Detta har enligt Framtidsfrön resulterat i att de har fått hjälpa en skola att göra en ansökan till Skolverket och att de har fått genomföra elevlektioner på flera skolor.
	Nöjda medlemmar genom kontinuerlig support och inspiration för deras entreprenöriella arbete	I samband att pedagogerna skrivit in sig på hemsidan skickar Framtidsfrön ut ett välkomstbrev där det också finns länkar till hemsidan. I rapporteringen framgår inte hur nöjda medlemmarna är.
	Öka användandet av Framtidsfrön inspirationsmaterial genom att digitalisera dessa	Digitaliseringen har fortsatt. Om användningen har ökat framgår inte i rapporteringen.

Som lyfts tidigare och i tabellen ovan är det en svårighet för Framtidsfrön i Väst att veta hur många lärare och klasser som använder läromedlen då kommunernas medlemskap innebär att alla skolor och lärare själva kan ladda ner materialet. Framtidsfrön mäter därför antal nedladdningar. I 2016 respektive 2017 års rapporter finns viss information vad gäller antal nedladdningar samt vilka kommuner som laddat ner. Till exempel för 2017 lyfts kommunerna Stenungsund, Alingsås, Lerum, Vänersborg, Dals Ed, Kungälv och Mölndal. Antal besökare på den nationella hemsidan var 7 637 stycken varav flest från Göteborg med 1484, Mölndal 121 besökare och Partille 109 besökare. Senare uppgifter saknas i rapporteringen.

5. Ung Företagsamhet

Ung företagsamhet (UF) är en ideell utbildningsorganisation som har haft verksamhet mot gymnasieelever sedan 1980. Sedan 2010 arbetar de även mot grundskolan. Det nationella kontoret ligger i Stockholm och totalt finns 24 regionala kontor. Av dessa finns fyra i Västra Götaland: UF Fyrbodalen, UF Göteborg, UF Skaraborg och UF Älvsborg. Respektive UF-kontor har en styrelse. För att också diskutera ett effektivare samarbete över regiongränserna genomfördes 2017 en gemensam styrelsekonferens med styrelserna i respektive UF.

Verksamhetsidén är ”arbetar genom utbildningar i entreprenörskap för att Sverige ska få fler företagare och företagsamma medborgare”. Deras vision är:

”Ung Företagsamhet ska vara bäst i Sverige på att ge unga människor en tro på sin egen företagsamhet”¹⁸

UFs erbjudande i huvudsak är:

- **För gymnasiet** handlar det mycket om utbildningen UF-företagande. Den vänder sig till gymnasieelever (16-20 år). UF-företagandet handlar det om att starta, driva, och avveckla ett företag. Det handlar om att ge eleverna en möjlighet ”att träna sin förmåga att samarbeta, lösa problem, fatta beslut och ta ansvar för sitt handlande”.¹⁹ Ett UF-företag följer läsåret och startar i augusti och avvecklas senast i juni. Kopplat till utbildningen finns läromedel till UF-lärare, stöd till elever för att till exempel hitta rådgivare till sitt företag. Vidare finns en grundutbildning för lärare för att bli en så kallad UF-lärare.
- **För grundskolan** är UFs erbjudande kopplat till läromedel och utbildningar. Det finns tre läromedel. *Vårt samhälle* riktar sig främst mot de tidiga årskurserna medan *Min framtid & ekonomi* samt *Se möjligheterna* riktar sig mot senare årskurser.
- **UF-alumner** är före detta UF-företagare som samlas i nätverk.

De huvudsakliga målgrupperna är elever och lärare i gymnasiet samt lärare i grundskolor.

4.1 Mål

Ung Företagsamhet har tagit fram en målbild för 2020/2021. I den lyfts ett antal mätbara mål inom fem områden. För vissa av målen finns även en nollmätning våren 2016 att utgå från. Målen utifrån målgrupper är:

- Grundskolan
 - Vår centrala målgrupp lärare är nöjda (mäts i en NKI²⁰)
 - Tillväxt där fler lärare tar del av våra läromedel på grundskolan
- Gymnasiet
 - Tillväxt och genomströmning där fler elever tar del av vårt erbjudande att driva UF-företag och fullföljer UF-årets obligatoriska delar och uppnår intygsnivå
 - Våra centrala målgrupper lärare är nöjda (mäts i en NKI)
- Alumni
 - Ett växande nationellt nätverk som skapar värde för medlemmarna med fler registrerade aktiva medlemmar.
- Organisation

¹⁸ Ung Företagsamhet Målbild 2020/2021 Växa med kvalitet

¹⁹ Ung Företagsamhet Målbild 2020/2021 Växa med kvalitet

²⁰ Nöjd-kund-index

- Engagerade medarbetare utvecklar verksamheten (mäts i en NMI²¹)
- Finansiering
 - Säkra varje enskild förenings möjlighet till drift av verksamheten om all extern inkomst skulle upphöra samt eftersträva balans mellan offentlig och privat finansiering.

Kopplat till ovanstående mål finns även mål för respektive UF-kontor, till exempel har UF Älvsborg som mål för 2019 att genomföra fler aktiviteter i andra kommuner än Borås för att skapa en geografisk spridning.

4.2 Finansiering

Verksamheten består av både nationell som regional finansiering. På hemsidan framgår att aktörer kan stödja verksamheten genom att bli partner, rådgivare till ett UF-företagare alternativt gåvogivare. På hemsidan anges även ett antal aktörer som partners varav följande är Sverigepartners: Familjen Kamprads stiftelse, Erik Johan Ljungbergs utbildningsfond, KPMG, Svenskt Näringsliv, Swedbank och Sparbankerna och Triton. Ung Företagsamhet erhåller även statliga medel genom Skolverket.

Regionutvecklingsnämndens medfinansiering uppgick till 2 500 tkr per år 2015-2016, 2 700 tkr för 2017 och därefter 2 900 tkr för 2018 respektive 2019. Vad gäller ökningen av medel är denna villkorad till att i första hand ”kanaliseras till att utveckla verktyg och verksamheter som avser att stärka integration bland ungdomar i Västra Götaland genom entreprenörskap och entreprenöriella attityder.”²²

Tabell 9: Finansieringsbudget 2015-2019 (tkr) enligt rapportering

Finansiär	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Offentlig finansiering</i>					
Fyrbodal	1 695	1 849	2 165	2 500	2 600
Göteborg	2 434	2 937	2 398	3 000	2 400
Skaraborg	1 014	1 370	1 500	1 400	1 550
Älvsborg	1 835	3 138	2 206	2 000	2 000
<i>Privat finansiering</i>					
Fyrbodal	712	784	644	1 000	800
Göteborg	1 561	2 578	3 127	1 900	4 000
Skaraborg	1 384	970	1 171	1 400	1 350
Älvsborg	922	953	748	1 200	1 200
Totalt	11 558	14 580	13 958	14 400	16 000

Källa: För 2014-2017 avses faktisk finansiering enligt rapportering till Västra Götalandsregionen. För 2018-2019 avses förväntad finansieringsbudget.

²¹ Nöjd-medarbetar-index

²² Villkorsbrev för 2017, 2018 och 2019 års finansiering av regionutvecklingsnämnden.

VGR-medel fördelas mellan de olika UF-kontoren enligt tabellen nedan.

Tabell 10: Fördelning regionutvecklingsnämndens medel per kontor 2015-2019 (tkr)

Finansiär	2015	2016	2017	2018	2019
Fyrbodal	547	534	614	617	569
Göteborg	927	980	1 103	1 136	1 154
Skaraborg	416	469	544	557	579,5
Älvsborg	610	517	639	590	597,5
Totalt	2 500	2 500	2 700	2 900	2 900

Källa: Enligt villkorsbilagor för respektive år.

UF har även erhållit vissa projektmedel från regionutvecklingsnämnden. Det gäller till exempel *Junior World Entrepreneurship Forum Gothenburg*²³ som UF Göteborgsregionen erhöll medel för under delar av 2014-2015 samt det treåriga projektet *Hållbart Entreprenörskap i skolan*²⁴ som drevs av UF Fyrbodal fram till våren 2018. Därtill har de även erhållit medel från regionutvecklingsnämnden genom de delregionala tillväxtmedlen. Det gäller till exempel UF Älvsborg som erhållit medel för projekten *UF-företagande för nya målgrupper*²⁵ respektive *Entreprenörskap i grundskolan*²⁶. UF Fyrbodal har erhållit medel med fokus på entreprenörskap i skolan och UF Skaraborg kopplat till att implementera UFs olika läromedel och aktiviteter för grundskolan.

I frågorna på intervjun kopplat till Västra Götalandsregionens roll lyfts att det är viktigt med det ekonomiska stöd som de får. Verksamhetsbidraget lyfts innebära en annan trygghet för långsiktigheten som projekt inte innebär. Kopplat till finansiering lyfts i en intervju att hen gärna hade sett en viss finansiering i form av typ utvecklingsmedel för att UF-kontoren gemensamt skulle kunna jobba till exempel med grundskolan under ett år. Andra områden som lyfts av någon är att man skulle kunna jobba gemensamt kring handlar om till exempel hållbarhet, innovation o.s.v. Dialogen med Västra Götalandsregionen lyfts fungera bra. De har sedan själva en bra dialog mellan de fyra UF-kontoren vilket gör att det fungerar att ha gemensamma dialoger även med VGR.

Kopplat till finansieringen används även Västra Götalandsregionen tillsammans med de andra större finansiärerna i marknadsföring och legitimering av verksamheten.

4.3 Rutiner för uppföljning och utvärdering

Ung Företagsamhet arbetar till en stor del nationellt med uppföljning och utvärdering. Man mäter både kvantitet och kvalitet. Kvalitetsansvarig resonerar i intervjun att för att nå kvantitet måste man också ha kvalitet. Hen lyfter även att man försöker att arbeta långsiktigt. Det är ”viktigt att hellre göra något noga på ett ställe än att springa runt på flera för att bara springa runt”.

²³ RUN 0893-2014

²⁴ RUN 0057-2015

²⁵ Den nya målgruppen är ungdomar som går på yrkesprogram och introduktionsprogram.

²⁶ I syfte att utveckla entreprenörsutbildningen på grundskolan för årskurs 2-9.

Nedan anges de systematiska rutiner man arbetar efter.

Utvärderingar av genomförda aktiviteter sker i form av att:

- Eleverna som driver UF-företag får en enkät i maj månad. Enkäten handlar bland annat om hur nöjd eleven har varit med året. De har använt samma enkät fyra år vilket möjliggör jämförelse. En översyn pågår dock då de idag enligt kvalitetsansvarig har förhållandevis många frågor. Senaste mätningen låg på cirka 10 procents svarsfrekvens vilket innebär 3000 svarande elever. Senaste mätningen visar att cirka 75 procent av eleverna är nöjda eller mycket nöjda. Enkäten används i första hand som ett internt material. Resultatet går att bryta ner på de 24 regionerna.
- Gymnasielärarna som arbetar med UF-elever får också en enkät i form av en NKI. Mätningen genomförs vartannat år av NOVUS. Mottagare är de lärare som innevarande år handleder företag, såväl nya UF-lärare som de som under flera år undervisar i utbildningen. Till den senaste mätningen svarade 673 lärare på frågorna och man hade en svarsfrekvens på cirka 40 procent. Ett index tas fram baserat på fyra grundfrågor, bland annat om man skulle rekommendera andra att använda sig av UF i undervisningen samt kontakt med UF för råd och stöd. I de två senaste mätningarna erhöll Västra Götaland 90 (2016) respektive 88 (2018). Det ställs även frågor om det sammanfattande intrycket av UF och resultatet är att 97 procent av svarande har angett positivt eller mycket positivt. För Västra Götaland är uppgiften 99 procent. Resultaten för NKI bryts inte ner på region men däremot ”storregion” vilket Västra Götaland är.
- En uppföljning med fokus på lärare i grundskolan genomförs. UF har som tidigare lyfts inte jobbat lika länge mot grundskolan och det är också en annan typ av insats än den som genomförs mot gymnasieskolan. Vid senaste mätningen erhöll man 208 svar och resultatet bryts inte ner på regionnivå. Nöjd-kund-index bland de lärare som svarat är 78. Den kvalitetsansvarige lyfter att de har noterat att flera av de som svarar på enkäten har varit lärare i elva år eller mer. UFs bild inför uppföljningen var att det skulle vara förhållandevis nya lärare som jobbar med entreprenörskap och de läromedel som Ung Företagsamhet har.
- Uppföljningar genomförs av de mässor och aktiviteter som arrangeras. Dessa uppföljningar sker regionalt och sammanställs inte nationellt. Den kvalitetsansvarige lyfter att man under 2015 utvärderade mässorna som en utbildningsstödande aktivitet för att veta om man bör fortsätta med dessa. Resultatet visade att de bör fortsätta och att det är en viktig del.

Statistik som samlas in är till exempel uppgift om skola, program och årskurs. Detta för att få en bild över vilka program de når ut till. Vidare följer de hur stor andel av eleverna man når ut till. Den kvalitetsansvarige lyfter att i första hand bedrivs UF i gymnasiets årskurs 2 och 3 vilket innebär att UFs marknadsandelar räknas ut på en uträknad årskull och inte på alla elever. Marknadsandelarna lyfts upp senare i rapporten under avsnitt 4.5 Resultat. När de räknar på hur många elever som de når ut med i form av läromedel på

grundskolan använder de sig enligt den kvalitetsansvarige av Skolverkets uträkning på 19 elever per klass.

Effektmätningen *Effekter av utbildning i entreprenörskap – en långtidsstudie av UF alumnens arbetsmarknadspotential och företagande* genomfördes 2013 av docent Karl Wennberg²⁷ och doktorand Niklas Elert på Ratio²⁸, Näringslivets forskningsinstitut. I effektmätningen undersöktes de gymnasieelever som under mitten av 1990-talet deltog i UF-företagande. De spårade upp gymnasieeleverna upp till 17 år senare. Kontrollgruppen bestod av samtliga gymnasieelever för samma år som inte deltog i UF-företagande. Sammanfattningsvis lyfts att resultaten som presenterade i rapporten ”stödjer tesen om att entreprenörskapsprogram och utbildningar i första hand har positiva effekter på icke-kognitiva egenskaper, såsom envishet, kreativitet och framförhållning /.../. Förutom att dessa egenskaper är av godo för de som vill bli framgångsrika entreprenörer har de även ett värde på den reguljära arbetsmarknaden, vilket ger genomslag i termer av lägre risk för arbetslöshet, högre löner och en bättre ställning på arbetsplatsen. Således indikerar resultaten att entreprenörskapsträning vid ung ålder, som t.ex. UF-företagande, har långsiktigt positiva effekter för elever i deras senare yrkesliv.”²⁹

4.4 Genomförda aktiviteter

Det huvudsakliga erbjudandet lyftes i det inledande avsnittet om Ung Företagsamhet. I detta avsnitt lyfts lite mer specifika insatser som de olika kontoren har genomfört bland annat kopplat till *UF-företagandets* olika faser (inspiration, starta, driva och avveckla) samt andra aktiviteter.

Det som är startskottet för UF-året är kick-offen. Syftet med kickoffen för lärare och elever är att inspirera genom olika föreläsningar och att samtidigt koppla samman skola och näringsliv. Eleverna får pitcha sina idéer för det lokala näringslivet som möjliggör att idén kan utvecklas. Antal kick-offer varierar och vissa UF-regioner genomför flera på olika platser i sitt område. UF Göteborg har i rapporterna lyft att man arbetar med att utveckla upplevelsen för målgrupperna. Under 2016 fokuserade de därför på färre aktiviteter med högre kvalitet för lärare och elever. Lärarkick-offen gick under temat *Olikhet – en möjlighet* vilket var ett startskott för regionens arbete med entreprenörsträning för nyanlända ungdomar.

En viktig del i UF-företagandet är kopplingen till näringslivet. Det lyftes ovan i samband med kick-offen men är något som också präglar hela året. Exempel på insatser med fokus på detta är *Draknästen* som UF Älvsborg genomfört dit lokala personer från näringslivet bjudits in för att ge feedback på UF-företagens företagspresentationer. Draknästana handlar om att ge konstruktiv kritik för att en affärsidé ska kunna lyfta ytterligare ett steg. Andra exempel på aktiviteter är *Start up* som UF Älvsborg genomfört på Högskolan i Borås. 2017

²⁷ Nu professor, Linköpings universitet.

²⁸ Ratio är ett fristående forskningsinstitut som forskar om hur företagandets villkor kan utvecklas och förbättras, www.ratio.se

²⁹ Effekter av utbildning i entreprenörskap – en långtidsstudie av UF alumnens arbetsmarknadspotential och företagande, RATIO, sid 28.

var det cirka 800 elever som deltog och syftet är att elever som är i uppstart/driva fas har möjlighet att rådfråga och knyta kontakt med olika företag.

En annan typ av aktivitet som lyfts i rapporteringen och som genomförs av UF är s.k. *Innovation camps*. Det handlar om en lagtävling för alla åldrar som går ut på att komma på en innovativ och genomförbar lösning på ett verkligt problem. I rapporten från 2015 lyfter UF Skaraborg att de anser att formatet är effektivt och ger kvalitativa resultat. De säger att skolorna också är mycket nöjda med att få igång sina elever i ett förberedande tankesätt inför UF-året. Även UF Göteborg lyfter Innovation Camps som en mötesplats mellan skola och näringsliv. Till skillnad från de övriga kontoren finns det i UF Göteborg en digital rådgivarbank så att UF-eleverna når ut till befintligt näringsliv. Det lyfts handla om att enklare matcha UF-elever med vuxna rådgivare. I rapporterna lyfts även *Enterprise without borders* (EwB) upp som bland annat UF Älvsborg åkte runt 2015 och föreläste om. EwB är ett komplement till UF-året som syftar till att ge UF-företagare en möjlighet att lära sig och förstå internationell handel, gränsöverskridande samarbeten och kulturella skillnader.

Det största evenemanget för den fyra kontoren är annars de *regionala UF-mässorna* som genomförs under våren. Där säljer och marknadsför eleverna sina varor eller tjänster. Även där är det en möjlighet för studenterna att träffa näringsliv och privatpersoner.

Då lärarna lyfts fram som en viktig del för kvaliteten av UF-företagandet arbetar UF-kontoren på olika sätt med detta. Det handlar om grundutbildning, stöttning av lärare i de olika faserna som eleverna genomgår, utbildningspaket och lärarträffar. Med koppling till *gymnasielärare* har, som även lyftes inledningsvis, UF-kontoret haft ett särskilt fokus på lärare från yrkesprogram och introduktionsprogram. De genomför i vissa fall utbildningarna gemensamt. UF lyfter i rapporten att det har varit givande då det därmed har funnits en möjlighet ”för lärare från samma gymnasieprogram men från olika kommuner/regioner att träffas och diskutera hur dom i praktiken kan implementera UF-företagande”. De har även genomfört en gemensam yrkeslärarkonferens vid flera tillfällen. Under 2018 började de med en västsvensk satsning för samhällsprogrammet. Detta har bedömts som viktigt då de anser att affärsidéerna på samhällsprogrammet skiljer sig åt från övriga program. Det har bedömts att i större grad handla om ett socialt företagande. UF vill även växa på naturvetenskapliga programmet och generellt på de yrkesinriktade programmen, vilket innebär (fortsatt) gemensamma läraraktiviteter för att inspirera lärare på dessa program.

Med *koppling till de särskilda medlen* som UF-kontoren fick av regionutvecklingsnämnden för att stärka integration bland ungdomar (se avsnitt 4.2 Finansiering) genomför UF Fyrbodals projektet *Uppdraget* och UF Göteborg *All In* där även Drivhuset i Göteborg ingår. De två andra UF-kontoren arbetar bland annat med elever från IM-språkintröskning. Projektet *Uppdraget* är ett Interregprojekt där UF Fyrbodals tillsammans med Ung Entreprenörskap Östfold arbetar för ett ökat entreprenörskap och ett engagerat näringsliv i utbildningen för nyanlända elever. Projektet pågår 2017-2019 och har som mål att 460 elever och 50 lärare, kopplade till språkintröskning, ska ha genomgått UFs program vid projektets slutdatum. Projektet *All-in* som UF Göteborg deltar i handlar om att träna nyanlända ungdomar i entreprenörskap för att underlätta integrationen. Kopplat till målgruppen nyanlända lyfter UF i rapporterna att det finns en del utmaningar och att det är

ett resurskrävande arbete som tar mycket tid. Inom ramen för *Uppdraget* har studiematerial omarbetats till enklare svenska och lärarna har getts extra stöd. En reflektion i 2017 års rapport som lyfts kopplat till nyanlända elever är att utöver en annan typ av stödmaterial är det viktigt att inte starta ett UF-företag om eleven inte är redo för det. Det lyfts i dessa fall vara bättre att arbeta med entreprenörskap på annat sätt genom UFs andra läromedel.

Utöver det som nämnts ovan äger även aktiviteter rum kopplat till *målgruppen grundskola*. UF Fyrbodals har lyft att de till sin regionala mässa försöker koppla an andra insatser. Det kan till exempel handla om utbildning i sina grundskoläläromedel eller som 2017 då de dagen innan mässan hade en utställning som hette *Idéer som gör det möjligt* där drygt 30 grupper från grundskolan som visade upp sina idéer och uppfinningar. Syftet med att ha kombinerade mässor för elever på grundskolan och gymnasiet är att visa på den röda tråden i hela utbildningssystemet. De olika UF-kontoren arbetar alla mer eller mindre mot målgruppen grundskola. Utöver det som lyftes ovan är ett annat exempel de diskussioner som UF Göteborg har haft med Framtidsfrön i Väst. Vidare har UF Älvsborg och UF Fyrbodals erhållit särskilda medel för att arbeta med grundskolan från sina respektive kommunalförbund. I några av intervjuer lyfts att grundskolan inte är en huvudmålgrupp vilket gör att i de fall man har bristande resurser så är det denna del som minskas. Medan för andra finns särskilda medel och därmed personal som har grundskolan som fokus.

Alumninätverk finns vid alla UF regioner. Hur aktiva de är varierar över tid. Det lyfts på några ställen olika erbjudande för UF-alumni som några av kontoren har haft, till exempel *Ledare för en dag*, *Casetävlingar* och *Junior World Entrepreneurship Forum*.

Kopplat till *de horisontella perspektiven* har UF Göteborg haft en miljödiplomerad UF-mässa sedan 2016. Det har enligt rapporten inneburit att de har tagit ”krafttag gällande miljö- och hållbarhetsfrågor både internt och vid våra kontakter med lärare och elever”. De lyfter även i de senare rapporterna att man kommer fortsätta arbetet med hållbarhetsfrågor. UF Älvsborg och UF Göteborg är medlemmar i CSR Västsverige med syfte att ”göra organisationen än mer hållbar”.

Kommunikation lyfts som viktig och här görs en del insatser. Till exempel har UF Göteborg under perioden särskilt satsat på att utveckla kommunikationen gentemot målgruppen ungdomar. Nyckelfaktorer som lyfts upp är att ”segmentera målgruppen och anpassa innehåll i t.ex. nyhetsbrev, att med fingertoppskänsla avväga tidpunkter för kommunikation/publicering, bli kräsna vad som publiceras och var – samt förpacka budskapet modernt och anpassat till målgruppen.”.³⁰

Utmaningar

I intervjuerna lyfts finansiering som en utmaning. Det handlar bland annat om projektfinansiering som innebär projektanställd personal. Genom att de också får driva viss verksamhet med projektfinansiering lyfts i någon intervju att detta gör att genomförandet blir väldigt personbundet.

³⁰ Rapport 2016.

I en av intervjuerna lyfts att det finns ett behov på skolorna som de inte alltid kan möta. Och när verksamheten växer krävs en viss finansieringsnivå.

Någon lyfter att den största utmaningen är tiden och då avses lärarnas tid. Vidare är det även tillgängligheten till rektorerna en utmaning. Det innebär att mycket tid går åt att få kontakt med lärare och skolor. Det handlar om ”att få lärarna att förstå hur de sparar tid”. Det finns också någon som lyfter att det finns en viss rotation bland UF-lärare vilket också innebär att kvalitetsarbetet blir allt viktigare.

Det är många mål som de arbetar med vilket är en utmaning i sig. Vidare att de olika målgrupperna skapar en risk för att UF kan upplevas som spretigt.

Kopplat till alumni finns en utmaning att skapa ett värde så att personer vill vara med i aktiviteter inom alumni-nätverket. Det är också så att de som är alumni ofta stannar kvar en viss (kortare) period innan de till exempel går vidare till högre utbildning.

Som även lyftes ovan finns det utmaningar kopplat till målgruppen nyanlända. Det bedöms vara ett resurskrävande arbete som tar mycket tid.

4.5 Resultat

I tabellen nedan återfinns indikatorutfallet för de senaste åren. I tabellen har de fyra kontorens utfall räknats samman.

Tabell 11: Indikatorutfall

Indikatorer	År	Förväntat utfall			Utfall		
		Kv	Män	Tot	Kv	Män	Tot
Antal UF-elever* (i kompetensutvecklingsinsats)	2015	2 384	2 383	4 767	2 211	2 456	4 667
	2016	2 800	2 800	5 600	2 296	2 685	4 981
	2017	2 698	2 698	5 396	2 285	2 588	4 875
	2018	2 728	2 727	5 455			-
	2019	2 850	2 850	5 700			-
Antal individer i entreprenörsfrämjande aktiviteter (evenemang, utbildningar, besökare etc)	2015			30 500			32 140
	2016			30 500			29 050
	2017			35 500			30 300
	2018			31 500			-
	2019			33 000			-
Antal UF-företag*	2015			1 384			1 319
	2016			1 595			1 388
	2017			1 498			1 369
	2018			1 500			-
	2019			1 500			-

*Antal UF-elever, antal UF-företag och marknadsandelar avser utbildningsår, där t.ex. 2017 års redovisade resultat avser 2017/2018.

Utfallet kontra förväntat utfall ligger för vissa år och indikatorer något lågt. Utfallet ligger dock ändå på nästan 90 procent eller mer av det förväntade.

I tabellen nedan anges den marknadsandel/genomslag som UF har utifrån antal UF-elever av totala mängden elever i en snittårskurs. Som kan noteras varierar det förväntade genomslaget något mellan de olika UF-kontoren. UF Älvsborg ligger högt med ett utfall på 31 procent åren 2016-2017 och så högt som 40 procent 2015. UF Skaraborg ligger lägst vad gäller såväl förväntat som utfall om man ser på de åren 2015-2017. Enligt kvalitetsansvarig ligger genomsnittet för Sverige runt 30 procent. Det varierar mellan olika regioner, där till exempel Värmland ligger i topp med 50 procent. I den statistik som sammanställs nationellt går att följa vilka elever/klasser som nås, d.v.s. om UF ökar deltagandet av till klasser från yrkesprogrammen eller introduktionsprogrammen efter de satsningar som man gjort där. Detta framgår dock inte i rapporterna.

Tabell 12: Marknadsandelar/genomslag utfall. Inom parentes anges målet.

Indikatorn		Fyrbodol	Göteborg	Skaraborg	Älvsborg
		Utfall	Utfall	Utfall	Utfall
Marknadsandelar (genomslag – antal UF-elever av totala mängden elever i en snittårskull).	2015	30% (28%)	25% (28%)	21% (22%)	40% (36%)
	2016	31% (33%)	30% (30%)	24% (28%)	31% (40%)
	2017	23% (32%)	30% (30%)	26% (27%)	31% (38%)
	2018	(33%)	(31%)	(28%)	(34%)
	2019	(29%)	(32%)	(30%)	(34%)

Källa: Slutrapporter gällande Ung Företagsamhet

Tabellen ovan ska spegla hur många av det totala antalet UF-elever respektive UF-företag som går att koppla till respektive UF-kontor. Tabellen visar även andelen.

Tabell 13: Indikatorutfall fördelat på Ung Företagsamhet för åren 2015-2017. Procent avser andel av UF i Västra Götaland.

Finansiär		Fyrbodol	Göteborg	Skaraborg	Älvsborg
Antal UF-elever* (i kompetens-utvecklingsinsats/rådgivning)	2015	821 / 18%	2 345/ 50%	602/ 13%	899/ 19%
	2016	886/ 18%	2 609/ 52%	688/ 14%	798/ 16%
	2017	711/ 15%	2615/ 54%	744/ 15%	805/ 17%
	Tot. 15-17	2418 / 17%	7569/ 52%	2034/ 14%	2502/ 17%
Antal UF-företag*	2015	250/ 19%	651/ 49%	183/ 14%	235/ 18%
	2016	272/ 20%	709/ 51%	207/ 15%	200/ 14%
	2017	220/ 16%	720/ 53%	222/ 16%	207/ 15%
	Tot. 15-17	742/ 18%	2080/ 51%	612/ 15%	642/ 16%

*Antal UF-elever, antal UF-företag och marknadsandelar avser utbildningsår, där t.ex. 2017 års redovisade resultat avser 2017/2018.

Det framgår i tabellen att det är UF Göteborg som har runt 50 procent av alla UF-elever inom Västra Götaland. De andra kontoren ligger förhållandevis jämnt även om UF Skaraborg ligger något lägre. Tabellen ovan tar inte hänsyn till antal elever som går på gymnasieskola i det geografiska området.

6. Drivhuset

Drivhuset är en stiftelse för studenter och entreprenörer inom alla utbildningsområden som vill utveckla affärsidéer och entreprenörskap. Drivhuset startade upp av två studenter vid Karlstads universitet 1993 utifrån en vision att bli ett nytänkande bollplank för entreprenörsdrivande studenter. Idag finns det Drivhus på totalt tolv högskole- och universitetsorter i Sverige samt i Norge och Finland.

I Västra Götaland finns Drivhuset Göteborg, Drivhuset Borås, Drivhuset Skaraborg och Drivhuset vid Högskolan Väst. Drivhuset i Västra Götaland har funnits lite olika lång tid. Göteborgs Drivhus är sedan ett par år på Yesbox i Gamlestan Göteborg. Drivhuset Borås är sedan 2016 på Textile Fashion Center i Borås. Drivhuset i Skaraborg har lokaler på Högskolan Skövde och på SLUs campus i Skara medan Drivhuset vid Högskolan Väst sitter i högskolans lokaler i Trollhättan.

Verksamheten syftar till att stimulera entreprenörskap och företagande bland studenter och entreprenörer inom alla utbildningsområdena. Den huvudsakliga målgruppen är studenter på universitet och högskolor. De olika Drivhuset arbetar dock mer eller mindre även mot fler målgrupper, det gäller till exempel studenter vid andra eftergymnasiala utbildningar, ungdomar på gymnasienivå samt arbetssökande.

Basverksamheten består i huvudsak av:

- **Vägledning** som handlar om att individer eller grupper av individer kan få hjälp att utveckla sin idé. Det handlar både om de som har en idé och de som har företag som behöver stöd i att utvecklas.
- **Utbildning** som har fokus på att hjälpa personer att utveckla och testa sin idé.
- **Mötesplats** där Drivhuset möjliggör att man kan träffas och bygga kontaktnät. Det kan handla om gästföreläsningar, workshops inom idéutveckling samt att få till nätverksbyggande så att kontaktytor skapas mellan olika aktörer.

Vidare arbetar Drivhuset även med att förändra attityder till entreprenörskap och inspirera till entreprenörskap. Drivhuset använder främst LOOPA som är affärsutvecklingsmetod. LOOPA lyfts vara användbar både för kommersiella och ideella idéer.

5.1 Mål

I 2016 års villkorsbilaga³¹ anges fyra strategiska mål för berörda Drivhus. De lyfts dock inte upp i handlingarna därefter men de ska enligt villkoren gälla för perioden 2015-2020. Målen är:

- Drivhuset är det främsta valet av all handlingsbaserad entreprenörsutbildning, såväl för lärosäten som andra målgrupper med utbildnings- och utvecklingsbehov.

³¹ RUN 619-0391-15

- Drivhuset är förstahandsvalet för studenter som vill förverkliga idéer
- Drivhuset är en nyckelaktör för att stötta nya företagare, idébärare och entreprenöriella människor.
- Skapa en långsiktig hållbar finansiering, som påverkas av våra verksamhetsresultat och som kan bära en växande organisation.

De årliga rapporterna från Drivhusen till Västra Götalandsregionen innehåller ett antal indikatorer som mått på genomförandet. Förväntat och utfall av indikatorerna återfinns under avsnitt 5.5 *Resultat*. I några andra sammanhang anges även andra mål, till exempel i rapporten från 2018 lyfts att Drivhuset i Borås har som mål att till exempel genomföra en inspirationsaktivitet med totalt 400 deltagare samt två Loopa-utbildningar för 50 unika individer.

5.2 Finansiering

Regionutvecklingsnämndens medfinansiering uppgick till 3 000 tkr år 2015 och därefter har medfinansieringen uppgått till 3 200 tkr per år.

Tabell 14: Finansieringsbudget 2015-2019 (tkr) enligt rapportering

Finansiär	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Offentlig finansiering</i>					
Västra Götalandsregionen	3 000	3 200	3 200	3 200	3 200
Offentliga finansiärer Göteborg	4 130	4 695	3 105	2 500	4 530
Offentliga finansiärer Borås	1 699	2 458	2 118	2 411	2 025
Offentliga finansiärer Trollhättan	1 019	1 631	1 930	2 400	2 300
Offentliga finansiärer Skaraborg	930	1 325	1 920	1 102	2 740
<i>Privat finansiering</i>					
Privata finansiärer Göteborg	2 195	1 425	1 378	1 000	1 200
Privata finansiärer Borås	411	590	468	520	420
Privata finansiärer Trollhättan	355	804	341	150	350
Privata finansiärer Skaraborg	145	119	400	195	290
Totalt	13 884	16 247	14 860	13 478	17 055

Källa: rapporter från Drivhusen. För 2018 respektive 2019 avses förväntad finansiering. Den förväntade kan komma att skilja sig från den faktiska.

I regionutvecklingsnämndens villkorsbilaga anges även hur medlen ska fördelas mellan de olika Drivhusen. Göteborg får störst andel (33%), följt av Borås (27%) och Skaraborg respektive Högskolan i Väst (20% vardera). I pengar blir det för respektive 2016 och 2017, 1 050 tkr till Göteborg, 850 tkr till Borås och 650 tkr vardera till de två andra Drivhusen. För 2015 var beloppet 50 tkr mindre för respektive Drivhus. Det innebär även att regionutvecklingsnämndens andel av offentliga medel varierar för de olika kontoren. På totalen är regionutvecklingsnämndens andel av offentliga medel 26 procent.

Under aktuell period har vissa Drivhus även erhållit projektmedel av olika slag, till exempel *Entreprenörskap och företagande i Vuxenutbildningen*³² och *Green Innovation*³³. I de nämnda projekten har medel från regionutvecklingsnämnden och de delregionala tillväxtmedlen erhållits. Därtill finns projekt där enbart de delregionala medlen har använts. Det gäller till exempel *Ökat entreprenörskap och intraprenörskap för studenter i Sjuhärad* (Drivhuset Borås), *Driv Vidare* (Drivhuset Skaraborg) och *E-spridning* (Drivhuset Skaraborg). Även Drivhuset vid Högskolan Väst har erhållit delregionala tillväxtmedel.

Vid intervjun med verksamhetsansvarig ställdes frågor om Västra Götalandsregionens roll för de olika Drivhusen är viktig utifrån att man erhåller verksamhetsbidrag. Man anser överlag att samarbetet och dialogen fungerar bra. Det lyfts att det finns en svårighet att alla Drivhus "klumpas" ihop kopplat till verksamhetsbidraget. Kopplat till verksamhetsbidragen lyfts även att man anser att en fördelningsnyckel av medlen saknas. Någon lyfter även det fortsatta behovet av projektmedel. Man ser där gärna regionala projekt och samarbeten över de olika Drivhusen. Kopplat till detta lyfts att det är viktigt att man gemensamt prioriterar.

Det lyfts också av några att en ökad styrning vore bra. Om det både ska gälla projektmedel och verksamhetsbidrag finns lite olika syn på. Någon lyfter att det bland annat skulle underlätta med en ökad styrning då de olika Drivhusen inte alltid har en samsyn. Detta gäller till exempel vad som ingår i en indikator. Det finns här även önskemål om tydliga indikatorer. En annan lyfter behovet av en ökad styrning (om än i dialog) kopplat till de horisontella målen.

Det lyfts att man gärna har en dialog med Västra Götalandsregionen vad gäller behoven där Drivhusen kan göra en insats. Vidare finns det ett behov av samverkan och då inte enbart med Västra Götalandsregionen utan med andra i innovationssystemet, till exempel Almi kring specifika insatser. Nämns görs här kvinnors entreprenörskap.

5.3 Rutiner för uppföljning och utvärdering

De rutiner som finns för uppföljning och utvärdering är till stor del gemensamma för de olika Drivhusen. Det gäller till exempel det CRM-system³⁴ som används för att följa individer och företag. Däremot att följa upp och utvärdera enskilda vägledningar och utbildningar som genomförs sker lokalt.

Utvärderingar i samband med insatser genomförs vad gäller vägledningar och utbildningar. Det som följs upp handlar bland annat om Drivhusets arbetsinsats, upplevd kvalitet och innehåll. Tidigare gjordes detta i alla fall för vissa Drivhus bland annat i

³² RUN 2017-00121. Projektet pågår under perioden april 2017-mars 2020 och projektägare är Drivhuset Skaraborg.

³³ RUN 2017-00722. Projektet pågår september 2017 - december 2020 och projektägare är Drivhuset Högskolan Väst

³⁴ CRM=Customer relationship management som bland annat handlar om styrning och organisering.

Skaraborg i efterhand men sedan några år gjordes bedömningen att det var viktigt att utvärdera i anslutning till aktiviteten för att få en högre svarsfrekvens.

Statistik följs upp bland annat utifrån antal individer, antal vägledningar och antal startade företag. Under 2018 har Drivhusen fått ett gemensamt nytt CRM-system. Det nya systemet ska enligt uppgift kunna koppla ihop med bolag och underlag från Skatteverket och används idag av bland annat Nyföretagarcentrum. Arbetet med att få till ett nytt system har pågått en längre tid och var inte fungerande i början av 2019. En orsak till förseningen är GDPR som tillkom under våren 2018. I årsredovisningen för Göteborg anges att det bland annat har varit en hel del problem kopplat till överföring av data. Det har handlat om bristande kvalitet i statistikverktyget och i det digitala bokningssystemet. Enligt årsredovisningen innebär det att kvalitén på 2018 års siffror har påverkats. I intervjuerna framgår annars att många uppgifter idag samlas in manuellt.

Effektmätningar genomförts på olika sätt. Till exempel håller Drivhuset i Borås sedan 2018 på att ringa runt till studenter för att ta reda på effekterna. Detta arbete ska fortsätta under hela 2019. I Göteborg får de som erhållit vägledning det senaste året en enkät för att mäta omsättning och överlevnad. Under 2015 genomförde till exempel Göteborg även en uppföljning av alla tidigare deltagare från 2013 t.o.m. september 2015 som visar att 68 procent når sysselsättning genom programmet. Drivhuset Skaraborg följer inte studenterna på sikt utan hänvisar till uppföljningen som görs nationellt.

I intervjun med verksamhetsansvarig i Göteborg framgår att det finns förhoppningar om att det nya CRM-systemet ska underlätta att följa upp effekter. Ambitionen är att föra in uppgifterna så att person- och kontaktuppgifter ska finnas tillgängliga. De effekter som följs upp är framförallt kopplade till entreprenörskap ur ett smalare perspektiv, d.v.s. i form av nya företag. Det lyfts dock i intervjuer att det finns en brist i detta då alla inte startar företag på grund av olika skäl. Sedan finns ju även en svårighet att säga om det är Drivhusens insats som bidrar till att personerna i fråga startar ett företag. Ett sätt är ju då som de delvis har gjort att ställa frågan till deltagarna då de får ange betydelsen av Drivhusets insats. Det finns alumninätverk hos alla Drivhus i Västra Götaland.

Övrigt vad gäller utvärdering och uppföljning så genomfördes en attitydundersökning³⁵ 2013. Det var förvisso ingen utvärdering av Drivhusets genomförande utan en kartläggning av attityder till företagande och entreprenörskap bland studenter på svenska högskolor och universitet. Den är dock intressant utifrån Drivhusets uppdrag. Drivhusen var initiativtagare till undersökningen som finansierades av Tillväxtverket och de högskolor och universitet som valde att delta. Totalt 8 958 studenter som var registrerade under höstterminen 2012 besvarade hela undersökningen. Det innebar en svarsandel på 19 procent. De slutsatser som lyfts fram i studien är bland annat att sju av tio studerande på högskolor och universitet kan tänka sig att själva starta ett företag och knappt två av tre har redan en idé som de vill förverkliga i företagsform. Vidare angavs att bland annat att närmare hälften av de tillfrågade studenterna inte tycker att de känner till vad som krävs för att driva företag och att studenterna själva tror att mer grundläggande information, inspiration och möten med entreprenörer skulle få fler att starta egna företag. Det gjordes

³⁵ www.drivhuset.se/nyhet/attitydundersokning-1213

enligt uppgift en liknande undersökning 2007. Enligt en verksamhetsansvarig diskuteras en ny undersökning men man har inte fått till finansieringen.

5.4 Genomförda aktiviteter

I rapporterna och årsredovisningar lyfts många olika genomförda aktiviteter. Alla Drivhus har, som lyftes inledningsvis, ett visst baserbjudande. Därutöver drivs bland annat verksamhet som kan vara projektfinansierad och som i många fall har en specifik målgrupp. I intervjuerna lyfts att man utvecklar sin verksamhet kontinuerligt. Det kan till exempel handla om breddning av målgrupp till arbetslösa. Att kontinuerligt utveckla sin verksamhet ställer olika krav på Drivhusen, till exempel en bred kompetens hos de som arbetar och material på andra språk än svenska. Boken *Loopa* översattes därför till engelska under 2015. Drivhusen genomför även vissa utbildningar på engelska för att nå ut till exempel till utbytesstudenter. Begreppet *Entreprenörskap på schemat* är något som de också arbetar med.

När det gäller personer i YH-utbildningar samt unga utanför arbetsmarknaden deltog Drivhuset i Göteborg, Borås och Trollhättan gemensamt i projektet *Entreprenöriellt lärande på Yrkehögskolor och Arbetsförmedling*³⁶. Projektet drevs 2014-2016 och handlade bland annat om att förankra och stärka verksamheten mot dessa individer. Inom ramen för projektet tog Drivhusen fram anpassade utbildningsförslag för de nya målgrupperna samt hade fokus på att etablera nya samarbeten. I slutrapporten till Västra Götalandsregionen lyfts bland annat att "Sammantaget har projektet stärkt Drivhuset varumärke som utbildningsaktör. Vi har lärt oss att "sälja" ta betalt för våra tjänster, insett värdet i vad vi levererar och att det finns ett behov inte bara mot Högskolor och universitet utan lika mycket och relevant för YH-utbildningar."³⁷ I dialogprotokollet inför 2017 års verksamhetsbidrag och i slutrapporten för projektet lyfts satsningen på YH-utbildningar som delvis framgångsrik men att det knappast är kostnadseffektivt eftersom det kräver en lång planeringstid i kursansökningar där många sedan får nej. Utöver YH-utbildningarna och akademien arbetar de olika Drivhusen mer eller mindre mot kommunerna i sitt geografiska område samt mot andra aktörer som arbetsförmedlingen, inkubatorer och nyföretagarcentrum. Vidare finns det även samarbete med Ung Företagsamhet.

Behovet av extern finansiering innebär ett arbete för personalen vid Drivhusen. Det skapar också en osäkerhet som leder till att man till exempel behöver se över personalstyrkan och som i sin tur påverkar genomförandet. Alla Drivhusen har i rapporteringar under aktuell period lyft förändringar i personalstyrka. Det handlar dock inte enbart om projekt utan grunduppdraget med vägledning lyfts som en nödvändig del för att kunna skapa en hög andel startade företag.

Den ökade digitaliseringen i samhället har också påverkat verksamheten för Drivhusen. Drivhusen arbetar gemensamt på nationell nivå för att bli mer digitala. Där lyfter till exempel verksamhetsansvarig i Göteborg verksam.se³⁸ som nu har mycket av den

³⁶ RUN 612-0816-13/RUN 610-0816.

³⁷ Slutrapport RUN 610-0816.

³⁸ På verksam.se samlar myndigheter som Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Skatteverket och Tillväxtverket information och e-tjänster till den som ska starta eller driver företag.

information som Drivhusen tidigare hade. Genom digitaliseringen krävs också enligt verksamhetsansvarig i Skaraborg att Drivhusen får göra färre och mer påkostade aktiviteter för att kunna konkurrera om studenternas tid.

De olika Drivhusen arbetar med de horisontella kriterierna jämställdhet, integration och miljö. I snitt är det fler kvinnor än män som når deras aktiviteter. Man könsuppdelar deltagarstatistiken för att kunna använda den i planering och styrning. Vad gäller vägledningar så når man cirka 25 procent personer med utländsk härkomst³⁹. Genom att använda till exempel högskolans föreläsningssalar är deras bedömning att de blir tillgängliga. De kan även erbjuda vägledning via Skype vid behov. Vad gäller miljö och hållbar utveckling integreras detta i vägledningssamtalen och de lyfter att de på detta sätt implementerar hållbarhetsaspekterna i ett tidigt skede.

För att ge en bild över verksamheten vid respektive Drivhus har aktiviteter från rapporteringarna och andra källor sammanställs nedan. Det är ingen total sammanställning utan ska ses som ett försök att visa på såväl bredden under 2015-2019 som vilka målgrupper man har fokus på.

Drivhuset i Göteborg

Drivhuset i Göteborg arbetar mot flera målgrupper och genomför basverksamhet, uppdragsverksamhet och projekt.

Vad gäller insatser mot *Göteborgs Universitet* (GU) och *Chalmers* består de av såväl deltagande i rena kurser som ger högskolepoäng (hp) till andra insatser till exempel olika studentlab. Samarbetet med Chalmers och GU bedöms som viktiga. Under perioden har Drivhuset deltagit i kurser på Chalmers som ger högskolepoäng. På GU har de gjort olika nedslag i kurser till exempel kopplat till Institutionen för svenska språket, psykologen och programmen inom slöjd och konsthantverk. Studentlab innebär att studenter utvecklar lösningar kopplat till verkliga utmaningar. Här nämns till exempel ett samarbete med Innovationskontoret på GU och studentorganisationen Black Dot inom ramen för programmet *Hello Neighbour*. Denna insats handlade om att utveckla lösningar på utmaningar från frivilligsektorn på temat integration. Man har även genomfört en *Pitch training-workshop* för studenter under eventet Act Sustainable. Genom Interreg-projektet *Innomatch* arbetar man med att koppla ihop småföretagare med universitetsstudenter i syfte att främja innovation med fokus på hållbarhet. Inom ramen för projektet genomfördes olika aktiviteter, till exempel *Entrepreneurial Buddy* tillsammans med Handelshögskolan och Individuell Människohjälp där studenter matchas med nyanlända personer. Kopplat till Drivhusets arbete med Chalmers lyfts Chalmers Entreprenörskola som viktigt. De har även haft insatser tillsammans med GU Ventures, till exempel inom ramen för programmet *Unlimited* som vänder sig till värdedrivna entreprenörer.

När det gäller *studenter på eftergymnasial nivå* arbetar Drivhuset i Göteborg utöver akademien även med yrkeshögskolor, folkhögskolor och andra eftergymnasiala utbildningsaktörer. De har till exempel samarbetat med Göteborgs Yrkeshögskola samt genomfört entreprenörsutbildning/träning hos olika utbildningsaktörer hos kommuner.

³⁹ Uppföljningsrapport från 2017.

Andra aktörer där utbildningar har genomförts är hos till exempel Tillskärarakademin och Hermods.

Insatser med fokus på *arbetssökande* har varierat över tid bland annat beroende den nationella politik som bedrivs. Till exempel pågick ett projekt under 2015 men i samband med att Fas 3 fasades ut nationellt minskade också Drivhuset insatser under 2016. Detta innebar att en omorganisation behövde påbörjas. År 2017 erhöll man på nytt projekt från Arbetsförmedlingen. Denna gången var det att skapa snabbspår till eget företagande för nyanlända inskrivna på etableringsprogram (*Startup Fasttrack*). De genomförde samma år även programmet *Levla* som handlar om entreprenörsprogram för unga mellan 16-24 år och som står utanför arbetsmarknaden. Inom ramen för projektet *Scopum* arbetade Drivhuset med metodutveckling.

Insatser kopplade till *yngre personer* sker bland annat i samarbete med Ung Företagsamhet. Ett samarbete som pågår är det treåriga samarbetet *All In* som handlar om att gemensamt entreprenörsträna elever i introduktionsprogram. Det har även funnit andra satsningar bland annat med Stena Fastigheter där unga som bor i deras miljonprogram har fått möjlighet att utveckla idéer (*Future Lab*).

Insatser med inriktning mot *nyanlända* har också skett i olika former. Drivhuset i Göteborg ingick i partnerskapet *All-included* som handlade om att inkludera nyanlända på arbetsmarknaden. En insats under 2016 var *Start up Fast track* för nyanlända i samverkan med *One stop Futurshop* på uppdrag av Svenskt Näringsliv. Under hösten genomfördes även en starta eget-träff för nyanlända. Drivhuset har även skrivit fram en bok tillsammans med Röda Korset som heter *Welcome 2 Sweden – your guide to understanding the work environment of Sweden*. Syftet med boken är att introducera nyanlända i hur man navigerar sig på den svenska arbetsmarknaden som anställd, praktikant, volontär eller genom egen verksamhet.

Som nämndes inledningsvis genomför de utbildningar på engelska. Deras program *Potenital* har genomförts på engelska sedan 2017. Syftet är att nå deltagare som inte har svenska som första språk. Drivhuset i Göteborg är även med i Interreg-projektet *Archipelago Business Development* som handlar om att skapa nya affärsmodeller och kunskapsutbyte i Åbolands, Ålands och Stockholms skärgård över nations- och generationsgränserna. Nyttan för Drivhuset är att varumärket stärks, Loopa metoden sprids och nya samarbetsformer med lärosäten testas. Projektet pågår 2016-2019.

Drivhuset i Borås

Drivhuset i Borås genomför ett antal aktiviteter gentemot Högskolan i Borås och på YH-utbildningar. De ser studenter som sin huvudsakliga målgrupp. Även studentkåren lyfts som en viktig aktör för Drivhuset. Kopplat till målgruppen studenter genomförs ett antal work-shops varje år. De har även genomfört *affärsutvecklingsutbildningar*. I samband med personalförändringar under 2018 lyfter Drivhuset i Borås fram basverksamheten som särskilt viktig, det vill säga vägledning, hjälpa till vid bolagsstarter och att genomföra sina utbildningar.

Aktiviteter tillsammans med Högskolan i Borås under perioden är flera, till exempel *Social ImpactLab* (2015) som handlade om att låta deltagande studenter entreprenöriella kompetenser bidra till lösningar på utmaningar kopplat till flyktingkrisen. Vidare

ImpactLab som är en aktivitet som de kan tänka sig som ett stående inslag framöver. Satsning bedöms ge en ökad kontaktyta och närvaro mellan studenter, företag och organisationer. Under 2018 startade man även projektet *Årets Studentföretagare* som syftar till att uppmuntra entreprenörskap med hållbar inriktning, att synliggöra Drivhuset och locka fler entreprenörer till Drivhuset.

Days of Entrepreneurship är en inspirationsaktivitet för studenter som genomförts sedan 2015. Den når ungefär 400 deltagare. Eventet handlar om att attitydpåverkan kopplat till entreprenörskap för att fler ska våga satsa på sina idéer.

Drivhuset i Borås arbetar aktivt med att marknadsföra sig mot studenterna. Detta sker till exempel i form av entréinformation, klassinspring och genom att delta i introduktioner i samband med nya klasser.

När det gäller *YH-utbildningarnas studenter* deltog Drivhuset i Borås som tidigare nämnts i projektet *Entreprenöriellt lärande* i syfte att öka antalet entreprenörsfrämjande insatser för studerande på praktiska yrkeshögskoleutbildningar. Särskilda kurser har både utvecklats och genomförts, till exempel genomförandet av verksamhetsutveckling för medicinska sekreterare vid Borås Yrkeshögskola.

Utöver Högskolan och YH-utbildningarna lyfts att andra viktiga kontaktytor är kommunerna i Sjuhärad. För att nå ut marknadsför Drivhuset sig därför mot dessa. Värdet för kommunerna lyfts särskilt handla om bland annat *Sommarföretagarna*⁴⁰ som är en intensivkurs i idé och affärsutveckling som har genomförts sedan 2015. Målgruppen är personer som tagit studenten eller är student på högskola/universitet. Sommarföretagarna är enligt den verksamhetsansvarige något unikt för Borås. Finansieringen kommer från Borås stad. I slutet av Sommarföretagarna har de en s.k. *Pitch Night* då deltagarna och andra bjuds in till en kvällsaktivitet.

Drivhuset Borås har till skillnad från de övriga Drivhusen även kontorsplatser. Syftet är att fånga upp drivkraftiga individer och ge möjlighet att via en kontorsplats främja deras företagande samt utveckla deras nätverk. Hur aktivt de arbetar med dessa de senaste åren framgår inte.

Som övriga Drivhus har de i Borås även ett samarbete med *Ung Företagsamhet*. Inför 2018 lyfts att de vill försöka förstärka sin roll gentemot målgruppen som just tagit studenten och som drivit ett UF-företag. Den verksamhetsansvarige lyfter s.k. inspirationsseminarier för gymnasieelever som sker i samarbete med UF. Det finns också en insats som heter *Young Friday* för målgruppen UF alumni. De har även som mål att möta tio gymnasieskolor per år.

En annan aktör man har arbetat med är Venture Cup. Detta samarbetet har till exempel skett inom ramen för eventet *Start Up Night*.

Drivhuset i Skaraborg

Drivhuset i Skaraborg arbetar mot alla eftergymnasiala lärosäten i Skaraborg. Det handlar om Högskolan i Skövde, Biologiska yrkeshögskolan, Lidköpings yrkesutbildning

⁴⁰ Har ändrat namn och heter nu Start-up programme.

Formakademin och Institutionen för kulturvård vid GU i Mariestad. De finns även i anslutning till SLUs lokaler i Skara även om sedan dess grundutbildning har flyttat till Uppsala. Under 2017 lyfts att de inte har kunnat vara på Campus Lidköping eller Formakademien. De menar dock att man har positiv dialog med nuvarande rektor och vill försöka komma igång under 2019. Kopplat till entreprenörskap och företagande i vuxenutbildningar har de även etablerat samarbeten med bland annat Lärcenter Falköping, Folkuniversitetet i Tibro, Campus Lidköping, Hjo folkhögskolan, Uddetorps vuxenutbildningar.

De genomför basverksamhet i form av Loopa-utbildningar. De deltar även i olika utbildningstillfällen på kurser. Ett projekt som bedrivits är *Entreprenörsskapsspridning*. Syftet med detta projekt var att alla programstudenter oavsett institution, program eller årskurs skulle informeras om entreprenörskap samt delta på kurserna i projektet. Ett resultat från detta är att Drivhuset har fått ett fördjupat samarbete med de olika lärosätena som innebär att man känner sig mer som en del av Högskolan samt Göteborgs universitet i Mariestad och blir inbjudna på entreprenörskapsaktiviteter under schematid. Ett exempel på aktiviteter är *Nyttiggörande av examensarbeten* som initierades under 2017 mot innovationsansvarig på Högskolan och man hoppas att det kan bli ett inslag i lärosätets Grant Office.

En aktivitet som lyfts vid flera tillfällen är *Drivhuset24*. Den innebär att studenter i tvärvetenskapliga grupper löser uppdrag från näringslivet. Drivhuset i Skaraborg har här bland annat samarbetat med AgroVäst för att få uppdragsgivare inom den gröna näringen. De har även arbetat med Uddetorps naturbruksskola i en workshopsserie för företagare och blivande företagare inom den gröna sektorn. Denna insats ledde senare till projektet *Green Innovation* som har i syfte att skapa företag och sysselsättning i den gröna sektorn och på landsbygden. Drivhuset har även medverkat i att utveckla en process för Naturbruksförvaltningen för att *validera entreprenöriell kompetens* hos individer som är nya i Sverige och har kunskaper inom denna sektor.

Under 2017 genomfördes *Days of Entrepreneurship* på Högskolan i Skövde vilket de sedan har fortsatt med att genomföra. Det liknar det koncept som finns i Borås. För 2019 ser man på möjligheten att göra Days of Entrepreneurship med Drivhus24 så att det blir en gemensam satsning och en del av basverksamheten. Verksamhetsansvarig lyfter även att de vill bidra till att etablera en studentkonsultorganisation i Skaraborg där näringslivet kan få kunskap. För studenterna skulle det bland annat innebära att de får betalt, referenser och erfarenheter. Där skulle även företag kunna köpa en studentgrupp för att "lösa" ett case.

För att nå ut till studenterna har olika sätt testats, till exempel *Drop-in vägledning* för att öka tillgängligheten. De lyfter ett antal *inspirationsaktiviteter* där de deltar, till exempel olika mässor som de ser som en möjlighet att fånga upp "de slumrande entreprenörerna och ge dem en möjlighet att förverkliga sin idé"⁴¹. De genomför även *pubkvällar*. I intervjun lyfter verksamhetsansvarig att man nu särskilt arbetar för att nå de nya studenterna. På Högskolan i Skövde gör han bedömningen att de når kanske 50-70 procent av studenterna. De mindre lärosäten är enklare och där gör han bedömningen att de i princip når alla.

⁴¹ Drivhusets rapportering från 2016.

Insatser mot andra målgrupper än studenter har skett inom ramen för projektet *Entreprenörskap och företagande i vuxenutbildning*⁴². Detta projekt lyfts under 2017 och medfinansieras av Västra Götalandsregionen och Skaraborgs kommunalförbund. Fokus är här snarare lärare och rektorer än studenter. Andra insatser som nämns mot denna målgruppen är kurser i entreprenörskap vid Folkuniversitetet i Tibro. Under 2019 kommer de att fortsätta arbeta med att få fler studenter på *eftergymnasiala lärosäten* att bli mer entreprenöriella.

I rapporterna framgår att Drivhuset i Skaraborg även har ett samarbete med Ung Företagsamhet. Det har till exempel haft ett gemensamt projekt som syftar till att få fler s.k. UF-elever att driva vidare sina bolag även efter studenten (*Driva vidare*). I intervjun med verksamhetsansvarig är man tydlig i att de inte arbetar mot gymnasiet och icke-studenter. När de driver projekt utanför studentsfären är det för studenternas del.

För att nå ut arbetar Drivhuset i Skaraborg i nätverk med olika aktörer inom innovationssystemet, som till exempel Nyföretagarcentrum, Gothia Science Park och Connect Väst. De har till exempel genomfört *Let's meet* i samverkan med inkubatorn som var en nätverks- och inspirationsträff för studenter, startups och mer etablerade bolag. Under 2017 startade projektet *INBETS BSR* som handlar om att skapa nya verktyg och tillföra kunskap kring företagsöverlåtelse. Förutom att ta fram verktyg och metoder för att undvika att befintliga företag läggs ner kommer de också praktiskt att hjälpa entreprenörer att ta över företag.

Drivhuset vid Högskolan Väst

Drivhuset vid Högskolan Väst genomför basverksamhet i form av Loopa-utbildningar och workshops/inspirationsaktiviteter. Man har under perioden arbetat mot olika målgrupper. Under 2017 bestämde Drivhusets styrelse om en ny strategisk inriktning vilket innebär att stöd och rådgivning fokuseras inom verksamhets- och affärsutveckling mot den huvudsakliga målgruppen studenter på Högskolan i Väst. Det innebar bland annat att Drivhuset sökte upp samtliga institutioner för att informera om sin verksamhet. De är även bland annat synliga kopplat till inslussningsaktiviteter för nya studenter.

Smedjan var en entreprenörsutbildning som Drivhuset vid Högskolan Väst tog fram under 2016 som ett icke-poänggivande program och som bedrevs vid sidan av de ordinarie studierna. Syftet var att se *Smedjan* som en del av Högskolan Västs strategiska satsning på entreprenöriellt arbetsintegrerat lärande. Målgruppen var den som vill vara med och lära sig att utveckla en idé, samtidigt som de får med sig nya erfarenheter, kunskaper och kontakter. Under 2017 omformades *Smedjan* i linje med att vara stöd i att ta tillvara olika forskningsresultat och använda dessa i *Smedjan*. Det fanns i handlingarna från 2018 att man ville försöka hitta en lösning så att *Smedjan* skulle bli en kurs som gav högskolepoäng. Enligt t.f. verksamhetsledaren är detta inte längre aktuellt då Högskolan i Väst har börjat ta fram en egen entreprenörsskola. Hen säger att det kan finnas en möjlighet för Drivhuset att koppla på den men att inget här är bestämt.

⁴² RUN 2017-00121.

Drivhuset lyfter även att de vill arbeta så att påverka personal och lärare på Högskolan att bli mer entreprenöriella i sin undervisning. Inför 2019 lyfts till exempel att de vill arbeta med attitydpåverkan mot lärar- respektive sjuksköterskeprogrammen.

För att nå ut till studenterna samarbetar Drivhuset även med studentkåren, till exempel deltog de i att arrangera *INWEST-dagen* som är en arbetsmarknadsdag för studenterna. En annan aktivitet med koppling till studentkåren och dess aktiva är en *utbildning med fokus på hållbar verksamhet och projektledning* som genomfördes under 2017.

Som lyfts tidigare deltog Drivhuset Högskolan Väst i arbetet med Drivhuset i Göteborg och Borås för att nå ut till YH-utbildningar i syfte att öka antalet entreprenörsfrämjande åtgärder för studerande där. I rapporter nämns här till exempel Folkuniversitet, Vuxenutbildningen i Uddevalla, Sotenäs Kompetenscentrum och Plushögskolan. Vad som har genomförts inom ramen för YH-utbildningarna har varierat från hela Loopa-utbildningar till enstaka workshops. Man lyfter även upp att de har varit inne på kurser vid *YH-utbildningen Viltförvaltare*. Exempel på andra insatser som Drivhuset vid Högskolan i Väst arbetar med är Drivhus24 och Drivhuset 8. Detta har bland annat genomförts i Tanum och på Stenebyskolan.

Andra aktörer inom innovationssystemet som Drivhuset vid Högskolan i Väst samarbetar med är till exempel Nyföretagarcentrum, Coompanion och Almi. Exempel på insatser är deltagande på Nyföretagarcentrums kunskapskvällar med föreläsning kring Loopa. Inkubatorn vid Innovatum nämns också och i rapporten 2017 arbetar de med att försöka utöka detta samarbete, Genom utbildningsprogrammet *Driva eget på landsbygden* skedde ett samarbete med Arbetsförmedlingen. Fokus var nyanlända i Färgelanda och syftet var att ge en övergripande bild av systemet kring företagsamhet i Sverige och varva detta med verktyg för att kunna utveckla en hållbar affärsidé.

Utmaningar för Drivhusen

En del av de utmaningar som lyfts i rapporter och i intervjuerna är gemensamma för de fyra Drivhusen. Det finns sedan vissa mer Drivhusspecifika utmaningar som lyfts.

En utmaning som de alla har är finansiering. Verksamhetsbidraget är bra men grundfinansieringens nivå anses låg utifrån att det är en stor målgrupp och många lärosäten och studenter att nå. Därtill lyfts projektfinsieringen som en utmaning då projekt är tidsbestämda och man måste därför bevaka för att få in nya projekt när andra avslutas. Det försvårar en till långsiktig planering. Finansieringen skapar även problem kopplat till att personal blir projektanställda och då inte ska arbeta med grunduppdraget som till exempel vägledning.

Det finns svårigheter att mäta den verksamhet som handlar om förändrade attityder till entreprenörskap då dessa inte kan mätas i nystartade företag.

Högskolor och universitet arbetar olika strategiskt med entreprenörskap. Det är också så att det kan vara svårt att komma in och nå studenterna som en extern aktör. Det gör att Drivhuset ibland kommer in i slutet eller efter avslutade studier. En utmaning kan därför vara att få in entreprenörskap tidigt i processen.

När man erhåller lokal på en högskola är det en utmaning i att se till Högskolan ser vikten av verksamheten. Detta även om det lyfts att man har ett bra samarbete så finns.

Studenter blir mer och mer upptagna vilket innebär att det är svårare än nå ut. Drivhusen generellt försöker att arbeta mer digitalt för att motverka detta.

5.5 Resultat

Tabell 15: Indikatorutfall

Indikatorer	År	Förväntat utfall			Utfall		
		Kv	Män	Totalt*	Kv	Män	Totalt*
Antal kvinnor och män som får (kvalificerad) rådgivning	2015	600	400	1 000	761	520	1 281
	2016	545	445	990	552	511	1 063
	2017	647	431	1 078	584	491	1 075
	2018	440	330	770	-	-	-
	2019	580	410	990	-	-	-
Antal nya företag (för 2019 anges antal individer som startat företag)	2015	236	224	460	185	169	354
	2016	231	189	420	162	133	366
	2017	221	169	390	104	80	237
	2018	144	119	263	-	-	-
	2019	148	132	280	-	-	-
Antal vägledning	2015	1 020	680	1 700	794	522	1 316
	2016	907	743	1 650	524	449	1 115
	2017	-	-	1 500	502	393	1 070
	2018	-	-	1 050	-	-	-
	2019	-	-	-	-	-	-
Antal företag i vägledning/rådgivning	2015	294	206	500	215	162	377
	2016	256	209	465	119	102	318
	2017	245	170	415	24	20	195
	2018	-	-	-	-	-	-
	2019	157	118	275	-	-	-
Antal individer som deltar i entreprenörsfrämjande aktiviteter (för 2018 anges förväntat exkl. Loopa)	2015	3 740	3 210	6 950	4 368	3 500	9 414
	2016	3 740	3 060	6 800	Uppgift saknas i rapport		
	2017	4 250	3 250	7 500	4 444	3 294	7 800
	2018	2 940	1 960	4 900	-	-	-
	2019	1 100	900	2 000	-	-	-

*Totalen inkluderar i vissa fall även sådant utfall som inte är uppdelat per kvinnor och män.

Källa: Villkorsbrev respektive slutrapporter gällande Drivhuset

Uppgifterna för 2018 finns för Borås och Göteborg. Deras verksamhet har resulterat i cirka 1509 startade företag, 950 vägledning och 670 entreprenörer i vägledning. Vidare har Göteborg nått cirka 2800 deltagare i olika aktiviteter.

Ytterligare en indikator har använts tidigare är *Antal deltagare i Loopa-utbildning* eller liknande. Det framkommer i underlagen att de olika kontoren har räknat olika så därav tas inte den indikatorn upp i tabellen ovan. I dialogen inför 2019 års verksamhetsbidrag

diskuterades om Loopa är en utbildning eller en metod för att träna individer i entreprenörskap och där finns viss oenighet. Det bestämdes därför att man skulle landa i ett gemensamt synsätt hur det ska mätas. I dialogen anges ett förslag på indikatorer som anges ska diskuteras med Drivhusen nationellt och diskuteras regionalt.

I tabellen ovan angavs utfallet totalt för de fyra Drivhusen. Utfallen varierar naturligtvis och redovisas även per Drivhus. I tabellen nedan lyfts hur stort antal respektive andel respektive Drivhus har haft som utfall i tre av indikatorerna.

Tabell 16: Indikatorutfall fördelat på Drivhus för åren 2015-2017

Finansiär		Borås	Göteborg	Skaraborg	Fyrbodal
Antal kvinnor och män i kvalificerad rådgivning	2015	228 / 18%	661 / 52%	174 / 14%	218 / 17%
	2016	157 / 15%	486 / 46%	152 / 14%	268 / 25%
	2017	180 / 17%	522 / 49%	126 / 12%	247 / 23%
	Tot. 15-17	565 / 17%	1669 / 49%	452 / 13%	733 / 21%
Antal nya företag	2015	48 / 14%	248 / 70%	38 / 11%	20 / 6%
	2016	50 / 14%	234 / 64%	61 / 17%	21 / 6%
	2017	54 / 23%	112 / 47%	37 / 16%	34 / 14%
	Tot. 15-17	152 / 16%	594 / 62%	136 / 14%	75 / 8%
Antal vägledning	2015	189 / 14%	733 / 56%	211 / 16%	183 / 14%
	2016	184 / 16%	505 / 45%	212 / 19%	214 / 19%
	2017	175 / 16%	390 / 36%	297 / 28%	208 / 19%
	Tot. 15-17	548 / 16%	1628 / 47%	720 / 21%	605 / 17%

7. Reflektioner från samhällsanalys

Syftet med utvärderingen är att få ökad kunskap vad gäller mål och resultat för verksamheterna Framtidsfrön i Väst samt Ung Företagsamhet respektive Drivhusens kontor i Västra Götaland. Vidare är syftet att belysa de rutiner som idag finns för uppföljning och utvärdering. Metod för utvärderingen är i första hand en genomgång av skriftliga underlag samt intervjuer med i princip alla verksamhetsansvariga vid de olika kontoren. En representant för det nationella kontoret för Ung Företagsamhet har också intervjuats.

Utgångspunkt för utvärderingen har varit Västra Götalandsregionens *program för ungt entreprenörskap 2013-2015* respektive *programmet för entreprenörskap 2017-2020*. De verksamheter som ingår i utvärderingen ska på sikt påverka helt eller delvis dessa programs mål. I programmet för 2013-2015 lyfts att Västra Götalandsregionen ambition handlar om att strategiskt satsa på verksamheter som kunde skapa en ”infrastruktur”. Den grundläggande infrastrukturen angavs också behöva beakta perspektiven *tematisk täckning* baserat på förhållningssätten ”företagsamhet” och ”företagsstartande”, *geografisk täckning* med insatser över hela regionen samt *alla åldrar* med relevanta insatser för olika åldersgrupper. I det nuvarande programmet som startade upp 2017 finns tre delmål för det insatsområdet som rör ungt entreprenörskap. Dessa är att:

- Åtta av tio unga (18-30 år, kvinnor och män) ska uppge att de kan tänka sig att bli företagare
- Aktörer som arbetar med Ungt Entreprenörskap ska stärkas och uppvisa öknings i deltagarantal, marknadsandelar och antal företagsstarter
- Nya koncept för integration av nyanlända genom entreprenörskap som metod ska utvecklas, vidareutvecklas och bli etablerade och funktionella

Entreprenörskap som förhållningssätt

Inledningsvis kan sägas att det pågår många olika aktiviteter i de olika verksamheterna som bidrar till ett ökat entreprenörskap. Framtidsfrön arbetar främst med entreprenörskap utifrån ett brett perspektiv där det handlar om ett förhållningssätt. Då man vänder sig mot förskola och grundskola är detta naturligt. De andra två aktörerna, Ung Företagsamhet (UF) och Drivhusen, arbetar med entreprenörskap både som ett förhållningssätt men även i form av företagande inklusive företagsstartande.

Geografisk täckning

Verksamheterna når i stort sina respektive målgrupper. Hur man når ut i Västra Götaland varierar. Drivhusen och Ung Företagsamhet har enskilda föreningar lokaliserade i de fyra delregionerna. Detta gör att det genomförs insatser på olika ställen runt om i Västra Götaland. Framtidsfrön i Väst har kontor i Göteborg. Efter förfrågan har en lista över medlemskommuner inkommit. De som idag är medlemmar är tre stadsdelar i Göteborg samt Alingsås, Borås, Härryda, Lerum, Mölndal, Stenungsund och Vara. Stadsdelarna i Göteborg är Askim-Frölunda-Högsbo, Västra Hisingen och Lundby. Framtidsfrön lyfter bland annat att digitalisering är en viktig nyckel för att sprida verksamheten, d.v.s. att läromedel når ut även om det inte finns ett kontor. Samtidigt lyfts att de jobbar alltmer med elevinriktade insatser.

Målgrupper

De tre verksamheterna som utvärderingen belyst har målgrupper som täcker in åldrarna från förskola till högre utbildning. Sedan sker en viss överlappning eller kanske snarare samarbete där till exempel Ung Företagsamhet (UF) även har insatser för grundskolan jämte de som Framtidsfrön har. Insatserna bedöms dock skilja sig åt där Framtidsfrön har konkreta insatser medan UF fokuserar på läromedel. Vidare sker samarbete mellan UF och Drivhuset för de unga som avslutat gymnasiet men ännu inte gått vidare till universitet/högskolor. Det finns här även konkreta projekt där man samarbetar, till exempel projektet *All In* i Göteborgsregionen. När frågor har ställts om andra aktörer framgår inte att man ser en konkurrens. Det är dock viktigt utifrån ett övergripande perspektiv att Västra Götalandsregionen som tidigare⁴³ får en löpande kunskap om olika medfinansierade verksamheters arbete mot en och samma målgrupp.

En aspekt kopplat till Drivhusen är att deras målgrupp inte enbart handlar om studenter utan man har insatser även för till exempel arbetslösa, nyanlända med flera. Utvärderingen har inte belyst andra verksamheter som har dessa målgrupper. Då verksamhetsbidraget inte är preciserat i sig är detta viktigt att ha med sig.

⁴³ Utvärderingen i attityder till entreprenörskap, 2012.

Fler ska vilja bli företagare

Det första delmålet i det nu pågående programmet är ett mål som de aktuella verksamheterna enbart indirekt kan påverka. Den senaste statistiken från Entreprenörskapsbarometern visar på att 66 procent i åldersgruppen 18-30 år kan tänka sig att bli företagare. Då det var 75 procent 2004 respektive 68 procent 2012 är det snarare en tendens som går åt motsatt håll. Det är dock även viktigt att notera att det är en viss eftersläpning av statistiken och de uppgifter som finns tillgängliga är de som också redovisas i programmet för entreprenörskap.

Öka antalet deltagare, marknadsandelar och antalet företagsstarter

I det andra delmålet anges specifikt de aktuella verksamheterna samt Venture Cup. En utgångspunkt för att visa på utfall kopplat till detta är bland annat indikatorerna som återfinns i villkoren.

När det gäller Framtidsfrön i Väst visar de en ökning i utfall kopplat till antal individer i kompetensutvecklingsinsatser. För år 2019 anger de i princip dubbelt så många individer jämfört med tidigare år. Det finns inte någon liknande ökning i antalet elever i event som har legat ungefär jämnt 2018 och 2019 som förvisso var något lägre än 2015. För åren 2016-2018 hade Framtidsfrön i Väst mål vad gäller antal medlemsskolor och förskolor. Målet räknades på antalet skolor och förskolor som finns i de kommuner respektive Göteborgs stadsdelar som är medlemmar, d.v.s. oavsett om de använt Framtidsfröns material eller kompetens. Enligt uppgift är det även sedan 2017 möjligt för pedagoger att komma åt läromedel, övningar och skarpa uppdrag även om kommunen inte är medlem.

Utfallet av indikatorer för Ung Företagsamhet visar en viss variation. Det är svårt att tydligt visa att det sker en ökning av till exempel antal UF-företag. Ung Företagsamhet har en indikator som de använder kopplat till marknadsandelar. Den visar antal UF-elever av totala mängden elever i en snittårskurs. Ett Sverigesnitt enligt kvalitetsansvarig ligger runt 30 procent. De delregioner som ligger under detta ett eller flera av åren 2015-2017 är Skaraborg och Fyrbodal. Kopplat till indikatorer är det viktigt att lyfta att detta endast är en del av UFs genomförande, till exempel lyfts i utvärderingen att UF-kontoren arbetar med att nå gymnasieprogram som inte traditionellt har arbetat med UF vilket troligen kräver ett annat arbete.

Indikatorutfallet för Drivhusen visar inte någon ökning utan snarare en minskning. Till exempel redovisas 354 nya företag år 2015 medan för 2017 är utfallet 237 företag. Liksom att 1281 kvinnor och män fick rådgivning 2015 medan antalet för 2017 var 1075 kvinnor och män. Förväntat utfall för antal nya företag 2018 och 2019 anger en viss ökning då jämfört med utfallet 2017. Vad gäller antal kvinnor och män i rådgivning har man ett förväntat utfall för 2018 och 2019 som är lägre än de faktiska utfallet 2017. Hur utfallet de fakto blir återstår att se.

Kopplat till det aktuella delmålet som handlar om att öka antal deltagare o.s.v. är det viktigt att ha i åtanke kvantitet kontra kvalitet. Dessa två aspekter kommer fram i vissa av intervjuerna och som i all verksamhet behövs båda två. Det skulle behövas en än mer detaljerad genomgång för att också belysa om det finns skillnader inom verksamheternas olika målgrupper. Vidare är det viktigt att utvärderingen enbart har tittat på några år. Det

innebär att om en verksamhet driver ett projekt kan detta påverka utfallet av indikatorerna i verksamhetsbidraget.

Nya koncept för integration av nyanlända

Det tredje delmålet i programmet för entreprenörskap handlar om att utveckla och vidareutveckla nya koncept för integration av nyanlända genom entreprenörskap som metod är bedömningen att Ung Företagsamhet genom projekten *All In* och *Uppdraget* arbetar med detta. Att de ska arbeta med detta är även inskrivet som krav kopplat till särskilda medel i regionutvecklingsnämndens villkorsbilaga. Även Drivhusen arbetar med frågan, till exempel Drivhuset i Göteborg som också ingår i projektet *All In*. Utvärderingen går inte specifikt in på resultatet av de ovan nämnda projekten. Kopplat till integration lyfter Framtidsfrön att de metoder som de har fungerar bra för till exempel elever som inte har svenska som huvudsakligt språk. Det framgår annars inte i rapporteringen att de har genomfört någon särskild aktivitet kopplat till delmålet.

Mål och mållogik

Utvärderingen visar att det för vissa verksamheter saknas tydliga mål alternativt att mål finns men att utfall sedan inte har (tydligt) redovisats i rapporteringen. Utvärderingens rekommendation är därför att det tas fram tydliga mål som går att mäta och följa upp med fokus på Västra Götaland och på olika målgrupper.

Ung Företagsamhet får här lyftas som ett föredöme med tydliga nationella mål kopplat till sina olika målgrupper. Indikatorerna ger en bra bild på verksamheten även om det finns en viss utmaning som lyfts i rapporten som handlar om att mäta de mer attitydpåverkande insatserna som inte går att visa i form av till exempel antal nya företag.

För att visa på hur Framtidsfrön når ut totalt samt till olika delar av Västra Götaland bör tydliga och mätbara mål tas fram kopplat till antal medlemskommuner respektive stadsdelar, antal registrerade användare, antal nedladdningar samt antal skolor där de genomför konkreta insatser. De har till exempel haft antal medlemmar som mål tidigare men detta har inte konsekvent redovisats. Utvärderingen tror också att det vore bra att det i rapporteringen till Västra Götalandsregionen anges vilka kommuner/stadsdelar samt i vilka skolor aktiviteter har genomförts.

I villkorsbilagan från 2016 för Drivhusen fanns fyra strategiska mål angivna. Dessa har dock inte varit med i senare rapporteringar även om målen avsåg perioden fram till 2020. Utvärderingen skulle därför vilja att det framgår tydliga och mätbara mål. Det skulle här till exempel kunna handla om verksamhetens olika målgrupper eller olika aktörer/organisationer som de arbetar med i sin verksamhet.

För att öka tydligheten och en möjlighet att bedöma hur verksamheterna utvecklas så hade, för de som inte har, en mållogik för respektive verksamhet varit bra att arbeta fram. En utgångspunkt skulle då kunna vara de delmål som finns i Västra Götalandsregionens program för entreprenörskap 2017-2020.

Rutiner för uppföljning och utvärdering

Vad gäller rutiner för uppföljning och utvärdering finns en tydlig struktur kring detta för Ung Företagsamhet. Drivhusen har nu förhoppningsvis fått igång sitt system som möjliggör att de mer ska kunna följa de olika individerna. Framtidsfrön som också är en

klart mindre verksamhet mäter nedladdningar från skolor mm. Det är troligen den nivå som går att hantera. Då verksamhetsbidrag är ett bidrag som inte är specificerat på samma sätt som ett projekt är det önskvärt om resultat från de uppföljningar och utvärderingar som genomförs framgår tydligt i rapporteringen. Att mäta effekter av denna typ av satsningar är svårt. Utvärderingen upplever dock att det finns klara ambitioner för detta hos såväl Drivhusen som Ung Företagsamhet.

Västra Götalandsregionen – rapportering och finansiering

Övergripande går det i rapporteringen utläsa att det sker många olika aktiviteter och insatser. För att öka tydligheten föreslås att aktiviteter och insatser grupperas utifrån till exempel olika målgrupper. Vidare som tidigare lyfts att det finns tydliga mål och att dessa också återrapporteras. För Framtidsfrön hade det även varit önskvärt med en tydlig delregional/kommunal uppdelning. Enligt rapporteringsmallen för verksamhetsbidrag ska årsredovisningar eller motsvarande inklusive resultat- och balansräkningar bifogas. För Framtidsfrön i Väst saknas detta i diariet. Det kan vara så att de har inkommit men det är i så fall viktigt att de även finns i diariet då dessa rapporteringar är en del av helheten vad gäller verksamhetsbidrag.

Regionutvecklingsnämndens villkorsbilaga är ett gemensamt för de fyra UF-kontoren respektive de fyra Drivhusen. Att det sker samarbete på en regional nivå torde vara bra för Västra Götalandsregionen då ett lärande kan ske till exempel kopplat till gemensamma utmaningar. Det finns dock en tendens särskilt vad gäller Drivhusen att rapporteringen till regionutvecklingsnämnden blir något spretig då de olika kontoren i många fall redovisar sina aktiviteter var för sig. De arbetar också mer eller mindre mot fler målgrupper än studenter.

Utvärderingen har inte tittat på fördelningen av medel mellan de olika kontoren för Drivhusen och UF. Det är något som man eventuellt skulle behöva tittas på baserat på till exempel antal skolor, antal individer i målgruppen alternativt resultat i form av antal deltagare och/eller antal nya företag o.s.v. Det är inte enkelt att få till en bra fördelningsnyckel men kan vara värt att diskutera och en utgångspunkt skulle då kunna vara på vilket sätt de aktuella verksamheterna bidrar till målsättningarna i programmet för entreprenörskap.

Utmaningar

Rapporten lyfter vissa utmaningar som de olika verksamhetsledarna har lyft fram. Mycket handlar om finansiering och de svårigheter som finns kopplat till långsiktigheten av att driva olika typer av projekt. Rapporterna och intervjuerna visar också att det kan vara svårt att få komma till skolor m.m. Det handlar om pedagogernas tid osv. Det arbete som där pågår handlar bland annat om digitalisering. Utvärderingen visar även att flertalet är nöjda med den dialog man har med Västra Götalandsregionen även om flera även gärna hade sett en ökad dialog kopplat till framtida insatser och behov.

2019-05-30

Dokumentnamn: Utvärdering av insatser inom Ungt Entreprenörskap

Kontaktperson: Monica Emanuelsson, Koncernkontoret, Data och analys

Du kan ladda ner fler exemplar på www.vgregion.se/analysportalen